

แนวทางการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ
ของกองบัญชาการกองทัพไทย

โดย

พลตรี กฤษณ์ชัย จำนงค์เนียร
ผู้อำนวยการสำนักบริหารทรัพยากร สำนักงานปลัดบัญชาทหาร
กองบัญชาการกองทัพไทย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “แนวทางการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย” ลักษณะวิชา การทหาร ของ พลตรี กฤษฏีชัย จำนงค์เนียร เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๒ – ๒๕๖๓

พลโท

(พิสิทธิ์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย
ลักษณะวิชา การทหาร
ผู้วิจัย พลตรี กฤษณ์ชัย จำนงค์เนียร **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ ๖๒

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษา วิเคราะห์ ปัญหาในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย (๒) ศึกษาการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลในการบริหารงบประมาณตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย และ (๓) เสนอแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย โดยมีขอบเขตของการวิจัยเน้นการวิจัยแนวทางการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย ตามกระบวนการในการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยใช้ข้อมูลปัญหาในการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ เป็นหลักในการวิเคราะห์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบงบประมาณ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านงบประมาณ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการปฏิบัติในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ สำหรับใช้ในการปฏิบัติงานในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาข้อขัดข้องในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยประกอบด้วย หน่วยไม่สามารถปฏิบัติงานและใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้ การเร่งรัดการปฏิบัติงานและการเบิกจ่ายยังไม่เคร่งครัดเพียงพอ การจัดซื้อจัดจ้างมีความล่าช้าเนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ และกระบวนการขอเบิกจ่ายเงินงบประมาณมีความล่าช้า ซึ่งผู้วิจัยสามารถเสนอแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยที่สำคัญคือ ควรพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย ให้สอดคล้องกับสถานการณ์นโยบายในระดับต่าง ๆ การวางแผนที่รอบคอบรัดกุม ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำคำของบประมาณจนถึงการบริหารงบประมาณ รวมทั้งมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยในอนาคตต่อไป

Abstract

Title TheRoyal Thai Armed Forces Headquarters’Budget
Expenditure Disbursement Acceleration Guide

Field Military

Name Major General Kritchai Jamnonknearn **Course NDC Class 62**

The purposes of this research are (1) to study and analyze theRoyal Thai Armed Forces Headquarters (RTARF HQ)’s budget expenditure disbursement acceleration problems, (2) to study the practice of monitoring and evaluating the budget execution which follows the RTARF HQ’s budget expenditure disbursement acceleration measure, and (3) to suggest ways to increase efficiency of the RTARF HQ’s budget expenditure disbursement acceleration. The research focuses on studying the guides of budget expenditure disbursement acceleration under the procedure of performance-based budgeting in the 20-Year National Strategy by using the data and problems in budget expenditure disbursement from the fiscal year 2019 to analyze. This research uses qualitative methods to explore concepts, theories, and documents related to budgeting system and to interview the experts who have experiences in budgeting. The data is analyzed in order to develop the guide in accelerating the budget expenditure disbursement to achieve the efficient performance in the future.

The findings revealed that, the RTARF HQ’s budget expenditure disbursement acceleration problems are as follows: firstly, the unit could not perform the budget expenditure works according to the action plans; secondly, the acceleration on performance and disbursement is not strict enough; and lastly, the procurement is delayed due to different causes and the expenditure procedures are delayed. The researcher suggests ways to increase the efficiency of the RTARF HQ’s budget expenditure disbursement acceleration, including to improve the RTARF HQ’s budget structure in accordance with different levels of policies, to have a careful planning from budget preparation to budget execution, and to make suggestions on policy and practice as a guide to increase the efficiency of budget expenditure disbursement acceleration in the future.

คำนำ

ระบบงบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารประเทศและการพัฒนาประเทศ การจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม เป็นกระบวนการวางแผนเกี่ยวกับตัวเลขทางการเงินอย่างมีระเบียบ โดยจะต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้องค์กรได้บรรลุเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ขององค์กรที่กำหนดไว้ นอกจากนี้การบริหารงบประมาณโดยการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี นับเป็นนโยบายสำคัญประการหนึ่งของรัฐบาล ในการเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ผู้วิจัยหวังว่าผลงานวิจัยเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อระบบงบประมาณของส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย โดยเฉพาะการบริหารงบประมาณ เพื่อส่งผลในการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณในภาพรวมของกองบัญชาการกองทัพไทย ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนด รวมถึงสามารถนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมของผู้ที่มีความสนใจด้านงบประมาณต่อไป หากพบข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

พลตรี

(กฤษณ์ชัย จำนงค์เนียร)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๒

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๔
คำจำกัดความ	๕
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๑๒
ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ด้านความมั่นคง	๑๒
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒	๑๖
พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖	๒๖
พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑	๒๘
พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑	๓๐
ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒	๓๒
ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔	๓๔
การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ของกองบัญชาการ-	
กองทัพไทย	๓๕
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๕
กรอบแนวคิดของการวิจัย	๓๙
สรุป	๔๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ การดำเนินงานและการบริหารจัดการงบประมาณ	
ของกองบัญชาการกองทัพไทย	๔๑
โครงสร้างงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย	๔๑
การติดตามตรวจสอบการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย	๔๒
การเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย	๔๔
ปัญหาข้อขัดข้องในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการ-	
กองทัพไทย	๔๖
เปรียบเทียบการจัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยกับ	
หน่วยงานอื่น ๆ	๔๘
สรุป	๔๙
บทที่ ๔ การเพิ่มประสิทธิภาพในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของ	
กองบัญชาการกองทัพไทย	๕๐
แนวคิดการปรับปรุงโครงสร้างงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย	๕๐
แนวคิดในการเพิ่มประสิทธิภาพการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของ	
กองบัญชาการกองทัพไทย	๕๒
แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ	๕๗
สรุป	๖๒
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๖๓
สรุป	๖๓
ข้อเสนอแนะ	๖๗
บรรณานุกรม	๖๙
ประวัติย่อผู้วิจัย	๗๑

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบงบประมาณเป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศ การพัฒนาประเทศ การจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม เป็นกระบวนการวางแผนเกี่ยวกับตัวเลขทางการเงินอย่างมีระเบียบ โดยจะต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้องค์กรได้บรรลุเป้าหมาย หรือวิสัยทัศน์ขององค์กรที่กำหนดสำหรับประเทศไทย ส่วนราชการมีระบบงบประมาณหลายรูปแบบซึ่งมีการพัฒนาปรับปรุงการจัดทำงบประมาณอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถจำแนกได้ ๓ ประเภท คือ

๑. งบประมาณแบบแสดงรายการ (Line Item Budgeting System) ในปี พ.ศ.๒๕๐๒ วัตถุประสงค์ใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมค่าใช้จ่าย มีรายการจำนวนมากที่กำหนดไว้ตายตัวต้องใช้ตามที่กำหนด จะพลิกแพลงเป็นรายการอื่นจากที่กำหนดไม่ได้ ต้องขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ รวมทั้งพิจารณาประสิทธิภาพจากความสามารถในการใช้งบประมาณที่ได้รับให้หมดไป ไม่ได้มุ่งเน้นการวางแผน การดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ทำให้ขาดความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน

๒. งบประมาณแบบการวางแผน การวางโครงการ และการทำงบประมาณ (Planning Programming Budgeting System) ในปี พ.ศ.๒๕๒๕ เป็นระบบงบประมาณที่มุ่งเน้นการวางแผนระยะยาว การกำหนดโครงการและค่าใช้จ่ายที่จะใช้ มีการเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล มีความต่อเนื่องไปในอนาคต มีการจำแนกแผนงานเป็นแผนงานหลัก แผนงานรอง โครงการหลัก โครงการรอง มีการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของโครงการ ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นของโครงการ เพื่อเลือกวิธีการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง เพื่อให้บรรลุโครงการ มีการพิจารณาค่าใช้จ่ายทั้งหมดของโครงการ

๓. งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting System) ในปี พ.ศ.๒๕๔๑ เป็นระบบงบประมาณที่มุ่งเน้นผลสำเร็จของผลผลิต และผลลัพธ์ มีการกำหนดเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน มีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของงาน และสามารถประเมินผลการทำงานพร้อมทั้งมีความยืดหยุ่น สามารถเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ปรับเปลี่ยนได้ เน้นความรับผิดชอบของผู้บริหารแทนการควบคุมรายละเอียดในการเบิกจ่าย รวมทั้งมีความสอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของรัฐบาล ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยใช้ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting System) ตั้งแต่ปีงบประมาณ

พ.ศ.๒๕๕๖ กองบัญชาการกองทัพไทย เช่นเดียวกัน ได้เริ่มดำเนินการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๖ เป็นต้นมา

ต่อมาพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๕๖ ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖ ให้ส่วนราชการต้องจัดทำรายงานแสดงผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติราชการประจำปี ระบบติดตามและประเมินผลความสำเร็จตามเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นตามยุทธศาสตร์ จึงจำเป็นต้องมีระบบ รูปแบบ และกลไกติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจนเป็นมาตรฐาน เพื่อตรวจสอบประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และผลกระทบในการดำเนินงาน และนำข้อมูลไปใช้ในการจัดสรรงบประมาณ การปรับปรุงประสิทธิภาพ หรือประสิทธิผลในการดำเนินงาน ดังนั้นจะเห็นว่าการมีระบบการประเมินและการวัดผลที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในการขับเคลื่อนให้การดำเนินงานประสบผลความสำเร็จ

กรอบแนวคิดและหลักการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ซึ่งเป็นแผนระยะกลางที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ในระยะยาว กับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ด้านความมั่นคง โดยที่ประเทศไทยจะยังคงประสบภาวะแวดล้อมและบริบทของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ อาทิ กระแสการเปิดเศรษฐกิจเสรี ความท้าทายของเทคโนโลยีใหม่ ๆ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรง ประกอบกับสถานการณ์ด้านต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่ยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาผลิตภาพการผลิต ความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น ทำให้การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงจำเป็นต้องยึดกรอบแนวคิดและหลักการในการวางแผนที่สำคัญ ดังนี้ (๑) การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (๒) คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม (๓) การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ และ (๔) การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

กองบัญชาการกองทัพไทย ได้มีการนำระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๕ ใช้เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงกลาโหม และพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์มาโดยตลอด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายประเด็นยุทธศาสตร์ของกองบัญชาการกองทัพไทยตามวงจรรงบประมาณ โดยมีขั้นตอนสำคัญในการบริหารงบประมาณ ๓ ขั้นตอน คือ

๑. การวางแผนและจัดทำค่าของงบประมาณ คือ รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณปีที่ผ่านมา รายงานการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการดำเนินงาน (PART) ทบทวน/ปรับปรุงเป้าหมาย กลยุทธ์ ผลผลิต กิจกรรม ตัวชี้วัด และการวางแผน จัดทำข้อเสนอวงเงินงบประมาณ

เบื้องต้น จัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการ กำหนดนโยบายและวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งจัดทำยุทธศาสตร์จัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี

๒. การบริหารงบประมาณ คือ จัดทำแผนปฏิบัติงาน จัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ จัดสรรงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณ

๓. การติดตาม ประเมินผล และรายงาน คือ การรายงานผลการดำเนินงาน การติดตามผลการดำเนินงาน การประเมินผล รวมทั้งการวิเคราะห์บทวนผลการดำเนินงาน โดยในขั้นตอนต่างมีกระบวนการที่สำคัญที่ส่งเสริมให้การเบิกจ่ายงบประมาณของประเทศเป็นไปตามประสิทธิภาพของมาตรการการเร่งรัดการเบิกจ่ายตามไตรมาสที่ได้วางแผนไว้

แต่อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์การปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกองบัญชาการกองทัพไทยในภาพรวมที่ผ่านมา กองบัญชาการกองทัพไทยมีผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามไตรมาสและทั้งปี ยังไม่สามารถเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ และมีประสิทธิภาพยังไม่เพียงพอ ทำให้ผลการเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนด และยังส่งผลให้มีงบประมาณส่วนหนึ่งต้องขยายเวลาในการเบิกจ่าย และกักเงินเหลือมปีในแต่ละปีงบประมาณเป็นจำนวนมาก รวมทั้งยังมีงบประมาณบางส่วนต้องพับตกไป กองบัญชาการกองทัพไทย ได้พยายามหามาตรการและแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ในทุกขั้นตอน ทั้ง ๓ ขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนการติดตามประเมินผลที่ได้กระตุ้นเตือนทั้งเชิงรุก เชิงรับ และการแสดงผลการวิเคราะห์ให้ส่วนราชการได้เห็นความก้าวหน้า แต่การดำเนินการดังกล่าวยังไม่สามารถที่จะผลักดันให้การเบิกจ่าย การดำเนินงานด้านงบประมาณมีผลสัมฤทธิ์มากเพียงพอ

ตามผลการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ของกองบัญชาการกองทัพไทย เมื่อสิ้นปีงบประมาณ จากงบประมาณที่ได้รับหลังโอนเปลี่ยนแปลงรวมทั้งสิ้น ๑๗,๐๘๑.๕๔ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑๕,๐๘๒.๑๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๓๐ แบ่งเป็นรายจ่ายประจำ ได้รับทั้งสิ้น ๑๒,๙๑๙.๔๔ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑๑,๓๘๓.๐๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๖๖ และรายจ่ายลงทุน ได้รับทั้งสิ้น ๔,๑๖๒.๑๐ ล้านบาท เบิกจ่าย ๓,๔๙๙.๑๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๐๗ ซึ่งผลการเบิกจ่ายของกองบัญชาการกองทัพไทยยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดตามมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ที่กำหนดไว้ เมื่อสิ้นปีงบประมาณให้มีการเบิกจ่ายร้อยละ ๑๐๐ โดยเฉพาะผลการเบิกจ่ายในรายจ่ายลงทุน แสดงให้เห็นว่ามีการดำเนินการล่าช้าแผนที่กำหนดอย่างมาก

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการติดตามเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ปัญหาในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการ-กองทัพไทย
๒. เพื่อศึกษาการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลในการบริหารงบประมาณตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย
๓. เพื่อเสนอแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เน้นการวิจัยแนวทางการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการ-กองทัพไทย ตามกระบวนการในการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยใช้ข้อมูลปัญหาในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ เป็นหลักในการวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย ในอนาคตต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการดำเนินการดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล จะดำเนินการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎี และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบงบประมาณ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในด้านงบประมาณ
๒. นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการปฏิบัติในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ สำหรับใช้ในการปฏิบัติงานในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ได้รับทราบปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง ในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยในห้วงปีงบประมาณที่ผ่านมา
๒. ได้รับทราบวิธีการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลในการบริหารงบประมาณตามมาตรการการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย
๓. ได้แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย

คำจำกัดความ

ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์

หมายถึง ระบบงบประมาณที่ได้รับการปรับปรุงขึ้นเพื่อให้สำนักงานงบประมาณสามารถทำหน้าที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนการตัดสินใจตามยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการผลักดันยุทธศาสตร์ชาติไปสู่เป้าหมายได้ตามนโยบายของรัฐบาล

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ

หมายถึง ผลลัพธ์ที่รัฐบาลต้องการจะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลต่อประชาชนและประเทศชาติ มีความครอบคลุมเฉพาะการดำเนินงานที่รัฐบาลให้ความสำคัญ และเป็นยุทธศาสตร์ของชาติซึ่งจะไม่ครอบคลุมภารกิจประจำของรัฐที่กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ต้องปฏิบัติงานเป็นประจำ ทั้งนี้ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติที่จัดทำขึ้นนั้น รัฐบาลต้องนำเสนอต่อรัฐสภา เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินความสำเร็จในการทำงานของรัฐบาล

ยุทธศาสตร์ระดับชาติ

หมายถึง วิถีทางหรือแนวทางที่บ่งชี้ทิศทางของประเทศ ตามแนวทางการพัฒนาประเทศของรัฐบาล อันแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายหรือตำแหน่งของประเทศที่รัฐบาลคาดหวังไว้

ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี

หมายถึง วิถีทางหรือแนวทางที่บ่งชี้ทิศทางและเป้าหมาย เพื่อการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ ในอันที่จะช่วยให้การดำเนินงานภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ เป้าหมายและวิสัยทัศน์ตามที่รัฐบาลได้ประกาศไว้

แนวทางการจัดสรรงบประมาณ

หมายถึง กรอบทิศทางที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้นอันเนื่องมาจากเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ เพื่อเป็นแนวทางให้แก่กระทรวงหรือหน่วยงานนำไปจัดทำหรือพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์กระทรวง หรือกลยุทธ์หน่วยงาน เพื่อให้สามารถรับการจัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินงาน และปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติได้

แผนงบประมาณเชิงบูรณาการ

หมายถึง การใช้จ่ายงบประมาณในภาพรวม ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงอย่างบูรณาการที่จะสามารถสะท้อนภารกิจของรัฐบาล ตลอดจนสอดคล้องต่อแนวนโยบายของรัฐบาลในการจัดทำงบประมาณ เพื่อให้เกิดประโยชน์ โดยคำนึงถึงหลักความประหยัด มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คุ่มค่าต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญ

กลยุทธ์ระดับหน่วยงาน หมายถึง

แนวทางหรือวิธีการดำเนินงานของหน่วยงานตามพันธกิจและภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิต และบรรลุผลตามเป้าหมายการให้บริการหน่วยงานซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องกับเป้าหมายและยุทธศาสตร์ระดับกระทรวง ตลอดจนตอบสนองต่อเป้าหมายและยุทธศาสตร์ระดับด้าน และเป็นไปตามทิศทางการพัฒนาประเทศที่ได้กำหนดไว้

แผนกลยุทธ์

หมายถึง เอกสารที่กระทรวง ทบวง กรม จัดทำขึ้นจากการวิเคราะห์สภาพการณ์ทั้งภายในและภายนอกของหน่วยงาน เพื่อคาดคะเนแนวโน้มของสถานการณ์ และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่แสดงถึงทิศทางในการดำเนินงานของหน่วยงาน ทั้งในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาวโดยคำนึงถึงนโยบายแห่งรัฐบทบัญญัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและนโยบายรัฐบาลเป็นสำคัญ

กระบวนทัศน์	หมายถึง	กรอบแห่งแนวความคิด
งบประมาณรายจ่าย	หมายถึง	จำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้จ่ายหรือให้ก่อหนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์ และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย
งบประมาณรายจ่ายข้ามปี	หมายถึง	งบประมาณรายจ่ายที่มีระยะเวลาการใช้ได้เกินปีงบประมาณตามวัตถุประสงค์และระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย
กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย	หมายถึง	พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายแล้วแต่กรณี
ปีงบประมาณ	หมายถึง	ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคมของปีหนึ่ง ถึงวันที่ ๓๐ กันยายนของปีถัดไป และให้ใช้ปี พ.ศ. ที่ถัดไปนั้นเป็นชื่อสำหรับปีงบประมาณนั้น
เงินนอกงบประมาณ	หมายถึง	บรรดาเงินทั้งปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ หรือกรณีอื่นใด ที่ต้องนำส่งคลัง แต่มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องนำส่งคลัง
หนี้	หมายถึง	ข้อผูกพันที่จะต้องจ่ายหรืออาจจะต้องจ่ายเป็นเงิน สิ่งของหรือบริการไม่ว่าจะเป็นข้อผูกพันอันเกิดจากการกู้ยืม การค้าประกัน การซื้อหรือการจ้างโดยใช้เครดิตหรือจากการอื่นใด
เงินจัดสรร	หมายถึง	ส่วนหนึ่งของงบประมาณรายจ่ายที่แบ่งสรรให้จ่าย หรือให้ก่อหนี้ผูกพันในระยะเวลาหนึ่ง
หน่วยรับงบประมาณ	หมายถึง	หน่วยงานของรัฐที่ขอรับหรือได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่าย และให้หมายความรวมถึงสภาอากาศไทยด้วย
หน่วยงานของรัฐ	หมายถึง	ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐสภา ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์การอัยการ องค์การมหาชน ทุนหมุนเวียนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

แผนการปฏิบัติงาน	หมายถึง	แผนการปฏิบัติงานของหน่วยรับงบประมาณในรอบปีงบประมาณ
แผนการใช้จ่ายงบประมาณ	หมายถึง	แผนแสดงรายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับหน่วยรับงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานในรอบปีงบประมาณ
การโอนงบประมาณรายจ่าย	หมายถึง	การโอนจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายจากแผนงาน หรือผลผลิต หรือโครงการ หรือรายการใด ๆ ไปตั้งเป็นงบประมาณรายจ่ายของแผนงาน หรือผลผลิต หรือโครงการ หรือรายการอื่น
เงินจัดสรร	หมายถึง	ส่วนหนึ่งของงบประมาณรายจ่ายที่แบ่งจัดสรรให้จ่าย หรือให้ ก่อหนี้ผูกพันในระยะเวลาหนึ่ง
การโอนเงินจัดสรร	หมายถึง	การโอนจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายที่สำนักงบประมาณ อนุมัติเงินจัดสรรจากแผนงาน หรือผลผลิต หรือโครงการ หรือรายการใด ๆ ไปตั้งเป็นเงินจัดสรรของแผนงานหรือผลผลิต หรือโครงการ หรือรายการอื่น
ส่วนราชการ	หมายถึง	กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม และให้หมายความรวมถึงจังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินด้วย
คลัง	หมายถึง	ที่เก็บรักษาเงินแผ่นดินของกระทรวงการคลัง และให้หมายความรวมถึงบัญชีเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อการนี้ด้วย
ผู้อำนวยการ รัฐมนตรี	หมายถึง	ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
แผนบริหารราชการแผ่นดิน	หมายถึง	แผนซึ่งรัฐบาลได้จัดทำขึ้นตามนัยแห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการบริหารราชการแผ่นดินตลอดระยะเวลาสี่ปีข้างหน้าและทุกส่วนราชการจะไปดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติราชการสี่ปีและแผนปฏิบัติราชการประจำปีต่อไป

วิสัยทัศน์	หมายถึง	ความคาดหวังในอนาคตขององค์กร ที่ต้องการจะเป็น (โดยมิได้กำหนดวิธีการไว้) เป็นข้อความ ซึ่งกำหนดทิศทางของพันธกิจ/ภารกิจ เป็นสถานะภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างที่องค์กรมุ่งหมาย มุ่งหวัง หรือประสงค์จะเป็น หรือจะมีในอนาคต
พันธกิจ	หมายถึง	การกำหนดขอบเขตของงานหรือบทบาทหน้าที่ที่องค์กรต้องทำในลักษณะอาณัติ (Mandate) เพื่อให้องค์กรบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้หรือพันธกิจตามยุทธศาสตร์
วัตถุประสงค์	หมายถึง	ข้อความที่สามารถตรวจวัดได้เกี่ยวกับผลสำเร็จของแผนงาน/โครงการที่คาดว่าจะทำได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือเป็นผลผลิตที่ต้องทำให้สำเร็จเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย
ปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกระทรวงกลาโหม		
	หมายถึง	กำหนดการปฏิบัติในการเตรียมการและจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกระทรวงกลาโหมโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งกำหนดให้สอดคล้องกับปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงบประมาณที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว
แผนปฏิบัติการราชการของส่วนราชการ		
	หมายถึง	แผนซึ่งส่วนราชการจัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการราชการกระทรวงกลาโหมโดยจัดทำเป็นแผนสี่ปีเพื่อให้หน่วยงานใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ของส่วนราชการ
แผนปฏิบัติการประจำปีของส่วนราชการ		
	หมายถึง	แผนประจำปีซึ่งส่วนราชการจัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีของกระทรวงกลาโหม เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ของส่วนราชการ และเป้าหมายการให้บริการที่ส่วนราชการกำหนดโดยการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งใช้เป็นกรอบค่าของงบประมาณของส่วนราชการ

ยุทธศาสตร์การเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

หมายถึง ทิศทางหรือวิธีการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมายการให้บริการของกระทรวงกลาโหม และเป็นแนวทาง ในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ที่ครอบคลุมทั้งมิติ หน้าที่ มิติภารกิจ และมิติพื้นที่อย่างบูรณาการ ส่งผลต่อ การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาของประเทศตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ระดับชาติ

เป้าหมายการให้บริการของส่วนราชการ

หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของส่วนราชการ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายการให้บริการ ของกระทรวงกลาโหม และสอดคล้องเชื่อมโยงกับ ยุทธศาสตร์การเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ของกระทรวงกลาโหม

กลยุทธ์

หมายถึง แนวทางหรือวิธีการดำเนินงาน เพื่อบรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมายการให้บริการของส่วนราชการ หรือบรรลุจุดมุ่งหมาย ของส่วนราชการโดยกำหนดขึ้นบนพื้นฐานของความต้องการ ต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อ การดำเนินงานของส่วนราชการ

ผลผลิต

หมายถึง การให้บริการที่ดำเนินงานโดยส่วนราชการทั้งในรูปแบบ การให้บริการโดยตรง หรือการใช้วัตถุ สิ่งของ และหรือ การก่อสร้าง เพื่อนำไปใช้ในการให้บริการแก่ประชาชนองค์กร ภายนอกส่วนราชการนั้น โดยมีตัวชี้วัดผลสำเร็จในเชิงปริมาณ คุณภาพ เวลารวมทั้งค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในเอกสาร ประกอบพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมหรือที่กำหนดขึ้นใหม่ ในระหว่างปีงบประมาณ

ผลลัพธ์

หมายถึง การกำหนดผลสำเร็จหรือเป้าหมายการให้บริการ ทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ ระยะเวลา และสถานที่ โดยผลลัพธ์จะต้องมีความสัมพันธ์ อย่างสมเหตุสมผลกับผลผลิตและส่งผลไปสู่ความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

กิจกรรม	หมายถึง	กระบวนการหรือการกระทำที่จำเป็นในการแปรสภาพทรัพยากร และปัจจัยการผลิตให้เกิดผล
ตัวชี้วัด	หมายถึง	การกำหนดการตรวจวัดความสำเร็จของผลผลิตมีเกณฑ์วัดและหน่วยวัดชัดเจนที่ใช้ได้ในเวลาที่เหมาะสม สามารถวัดปริมาณ คุณภาพ เวลา และค่าใช้จ่าย เพื่อสามารถประเมินผลได้

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

โครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของ กองบัญชาการกองทัพไทย ได้มีการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างฐานข้อมูลเพื่อ วิจัยการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย ดังต่อไปนี้

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ด้านความมั่นคง
๒. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒
๓. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๕๖ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๒
๔. พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑
๕. พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑
๖. ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒
๗. ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔
๘. การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ของกองบัญชาการ- กองทัพไทย
๙. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) มีด้วยกัน ๖ ด้าน แต่จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวิจัยในครั้งนี้ คือในด้านความมั่นคง ซึ่งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง ถือเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการหลัก ที่จะนำไปสู่จุดหมายในภาพรวมที่เป็นรูปธรรมชัดเจนในระยะ ๒๐ ปี ตามที่ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง ได้กำหนดเอาไว้ ซึ่งก็คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” โดยมีเป้าหมายสำคัญ ประกอบด้วย (๑) ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข (๒) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ (๓) กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง (๔) ประเทศไทย มีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ และ (๕) การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนดแผนย่อย แนวทางการพัฒนา เป้าหมาย และตัวชี้วัด ตลอดจนถึง

แผนงาน โครงการ และกิจกรรมสำคัญ ที่จะต้องดำเนินการให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมในห้วงระยะเวลา ๕ - ๑๐ - ๑๕ - ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ประกอบด้วย ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ดำเนินการ “ปรับสภาพแวดล้อม พร้อมแก้ไขปัญหา” ให้ลดระดับลงอย่างมีนัยยะสำคัญ สำหรับในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ จะดำเนินการให้ “ปัญหาเก่าหมดไป ปัญหาใหม่ไม่เกิด” เอื้อต่อการบริหารประเทศมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นฐานนำไปสู่ เป้าหมายในช่วงปี พ.ศ.๒๕๗๑ - ๒๕๗๕ ที่กำหนดไว้ว่า “ประเทศชาติ พัฒนา ปวงประชาร่วมผลึกต้น” จนกระทั่งสามารถบรรลุเป้าหมายสุดท้าย ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๗๖ - ๒๕๘๐ ที่ว่า “ประเทศชาติ มั่นคง ประชาชนมีความสุข” ในที่สุด โดยสาระสำคัญประกอบไปด้วยแผนย่อย จำนวนทั้งสิ้น ๕ แผนย่อย ดังนี้ (พระราชบัญญัติจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ, ๒๕๖๐)

๑. แผนย่อยด้านการรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างความสงบให้เกิดขึ้นในประเทศชาติบ้านเมือง เอื้อต่อการบริหารและพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายที่กำหนด สังคมมีความเข้มแข็งสามัคคีปรองดอง ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข โดยมีแนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญ คือการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สร้างความรัก ความสามัคคี ความสำนึกจงรักภักดี และความภาคภูมิใจในชาติ ให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกหมู่เหล่า ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ตลอดจนการพัฒนาปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ แผนย่อยด้านนี้จะรองรับประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๔ ประเด็น ได้แก่ (๑) การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมตระหนักรู้ในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (๒) การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ (๓) การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพ และมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และ (๔) การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ สำหรับแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ มีรวมทั้งสิ้น ๕ แนวทาง ประกอบด้วย (๑) การเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความมั่นคงของมนุษย์ (๒) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๓) การพัฒนาการเมือง (๔) การสร้างความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ และ (๕) การบูรณาการกลไกการบริหารจัดการความมั่นคง

๒. แผนย่อยด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อเร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างจริงจัง ให้หมดไปในที่สุด (ภายใน ๑๐ ปี) พร้อมทั้ง พัฒนากลไกเฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคง ที่อาจจะเกิดขึ้นใหม่ อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพ

แห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน และการพัฒนาประเทศ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมีแนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญคือการวิเคราะห์และระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาในแต่ละเรื่องให้ชัดเจน วางแผน บูรณาการในการแก้ไขปัญหาตามลำดับความเร่งด่วนของปัญหา มีการติดตามตรวจสอบที่เป็นรูปธรรมตลอดจนพัฒนากลไกในการเฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ทั้งที่มีอยู่ในปัจจุบันและอาจจะเกิดขึ้นใหม่ ให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ แผนย่อยด้านนี้จะรองรับประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้าน ความมั่นคง ๔ ประเด็น ได้แก่ (๑) การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน (๒) การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ (๓) การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (๔) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและการพัฒนาประเทศ และส่วนการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ โดยส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและการพัฒนาประเทศ มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ รวมทั้งสิ้น ๑๕ แนวทาง ประกอบด้วย (๑) การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (๒) การป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์ (๓) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ (๔) การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง (๕) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย (๖) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๗) การป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ (๘) การเฝ้าระวังและป้องกันประเด็นทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง (๙) การป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๑๐) การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (๑๑) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดน (๑๒) การรักษาความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (๑๓) การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและช่วยเหลือประชาชน (๑๔) การพิทักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (๑๕) การแก้ไขปัญหาความมั่นคง เฉพาะกรณี สำหรับส่วนการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ รวม ๕ แนวทาง ประกอบด้วย (๑) การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติในภาพรวม (๒) การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางบก (๓) การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (๔) การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางอากาศ และ (๕) การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับ ประเทศเพื่อนบ้าน มิตรประเทศ และองค์การนานาชาติ

๓. แผนย่อยด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศ ให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ ให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ สามารถติดตาม แจ้งเตือน ป้องกัน แก้ไขปัญหา และรับมือกับภัยคุกคาม รวมทั้งปัญหาที่อาจกระทบต่อความมั่นคงในทุกมิติ

ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ตลอดจนสามารถพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน และการพัฒนาประเทศ ได้ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อย่างมีประสิทธิภาพตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด โดยมีแนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญคือพัฒนาระบบงานด้านการข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ สามารถติดตาม แจ้งเตือน ระวังภัยภัย ป้องกันปัญหาและภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อนจะเกิดเหตุการณ์หรือเหตุการณ์จะลุกลามต่อไป ในขณะที่เดียวกัน จะต้อง มีแผนในการพัฒนาศักยภาพกองทัพ และหน่วยงานด้านความมั่นคง ทั้งคน เครื่องมือ/ยุทธโศปกรณ์ แผนปฏิบัติการ ตลอดจนการฝึกและระบบการบริหารจัดการให้มีความพร้อมอย่างเพียงพอ และเป็นรูปธรรมในการ เผชิญกับภัยคุกคามต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น การป้องกันประเทศ ภัยจากการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ ตลอดจนสาธารณภัยและภัยพิบัติต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดทำแนวทางในการบริหารจัดการ และ/หรือ แผนปฏิบัติการ ในการเผชิญกับภัยคุกคามแต่ละมิติให้เป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพด้วย ทั้งนี้ แผนย่อยด้านนี้จะรองรับประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ (๒) การพัฒนาและฝึกพลกำลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชนให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญกับภัยคุกคามได้ทุกมิติ ทุกรูปแบบและทุกระดับ และ (๓) การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการ ภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ มีรวมทั้งสิ้น ๓ แนวทาง ประกอบด้วย (๑) การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแบบบูรณาการ (๒) การพัฒนาศักยภาพของประเทศ ด้านความมั่นคง และ (๓) การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

๔. แผนย่อยด้านการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียน และนานาชาติ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ เพื่อสร้างความสงบ สันติสุข ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลกอย่างยั่งยืน ตลอดจนให้สามารถร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้น ด้วยแนวทางสันติวิธีอย่างยั่งยืน โดยมีแนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญคืออาศัยการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในทุกระดับและทุกด้านกับนานาประเทศ ส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นของประชาคมอาเซียน พร้อมยึดมั่นในหลักความเป็นแกนกลางของอาเซียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง รวมไปถึงการเสริมสร้างความร่วมมือกับทุกประเทศ ให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปตามหลักกฎหมายและหลักการสากล บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศ ทั้งนี้ แผนย่อยด้านนี้จะรองรับประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) การเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และ (๒) การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค สำหรับแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ มีรวมทั้งสิ้น ๔ แนวทาง ประกอบด้วย (๑) การเสริมสร้างและ

รักษาคุณภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ (๒) การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค (๓) การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ และ (๔) การพัฒนาโลกเพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนการต่างประเทศ

๕. แผนย่อยด้านการพัฒนาโลกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้มีกลไกในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงที่เป็นรูปธรรม โดยมีแนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญคือการปรับโครงสร้าง บทบาท อำนาจหน้าที่ และระบบการบริหาร จัดการของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ. รมน.) และศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ แผนย่อยด้านนี้จะรองรับประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) การพัฒนาโลกให้พร้อมสำหรับการติดตาม ฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม (๒) การบริหารจัดการความมั่นคงให้อำนาจต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ และ (๓) การพัฒนาโลกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง สำหรับแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ มีรวมทั้งสิ้น ๓ แนวทาง ประกอบด้วย (๑) การบูรณาการกลไกการบริหารจัดการความมั่นคง (๒) การบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง และ (๓) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่าการมีแผนย่อยจะเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกองบัญชาการกองทัพไทย ซึ่งมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยม กองบัญชาการกองทัพไทยที่เกี่ยวกับงานด้านความมั่นคง โดยในแผนปฏิบัติการกองบัญชาการกองทัพไทย ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) การพิทักษ์รักษา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ (๒) การป้องกันประเทศ (๓) การรักษาความมั่นคงของรัฐ (๔) การเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารกับต่างประเทศ และ (๕) การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและการช่วยเหลือประชาชน ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกันต่อไป (ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี, ๒๕๖๑)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

การพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ ได้แก่ เศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น มีฐานการผลิตและบริการที่มีความเข้มแข็งและโดดเด่นในหลายสาขา และความร่วมมือกับมิตรประเทศทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคและอาเซียนมีความเข้มข้นและชัดเจนขึ้น ขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของไทยเพิ่มขึ้น ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาครอบคลุมมากขึ้น และการบริการทางสังคมทุกด้านที่มีความครอบคลุมทั่วถึง ทำให้รายได้ประชาชนสูงขึ้นปัญหาความยากจนลดลงและคุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม โครงสร้างเศรษฐกิจไทยมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจและสังคมโลกมากขึ้น จึงทำให้มีความอ่อนไหวและผันผวนตามปัจจัยภายนอก ในขณะที่ความสามารถในการแข่งขันปรับตัวช้า เนื่องจากการยกระดับห่วงโซ่มูลค่าการผลิตเกษตร อุตสาหกรรม และบริการสู่การใช้องค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมยังดำเนินการได้น้อย ทำให้ฐานการผลิตเกษตร อุตสาหกรรม และบริการมีผลิตภาพการผลิตต่ำ ประกอบกับประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน ที่สำคัญได้แก่ คุณภาพคน คุณภาพการศึกษา คุณภาพบริการสาธารณะและบริการสาธารณสุข สังคมไทย ยังมีความเหลื่อมล้ำสูงก่อให้เกิดความแตกแยก

นอกจากนี้ทรัพยากรธรรมชาติลดลงและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว มีภาวะ ขยะล้นเมือง และการบริหารจัดการนี้ยังไม่เป็นระบบโครงข่ายที่สมบูรณ์ ในขณะที่ความเสี่ยง และผลกระทบที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศผันผวน มีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้กฎเกณฑ์ และกฎระเบียบ ของสังคมที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเข้มงวดมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่ง สะท้อนถึงปัญหาการจัดการภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพเพราะการบริหารจัดการยังขาดเอกภาพ และการปฏิรูปกฎหมายเพื่อพัฒนาประเทศยังล่าช้า

ดังนั้น การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๒) จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อวางรากฐาน ของประเทศในระยะยาวให้มุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ของแผนที่สอดคล้องเชื่อมโยงและรองรับการพัฒนา อย่างต่อเนื่องกันไปตลอด ๒๐ ปี ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) โดยมีสาระสำคัญ สรุปได้ ดังนี้ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒, ๒๕๕๙)

๑. ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

๑.๑ หลักการ

หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่อง จากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙-๑๑ และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำ และขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม

สำหรับการกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ยึดวิสัยทัศน์ของกรอบ ยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในขณะที่การกำหนดเป็นเป้าหมายและตัวชี้วัด ในด้านต่างๆ ของแผนพัฒนาฯ ได้ยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี ๒๕๗๙ ที่เป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน ๕ ปี โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดต้องสอดคล้อง กับกรอบเป้าหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่องค์กรระหว่างประเทศกำหนดขึ้น

อาทิ การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ที่องค์การสหประชาชาติ กำหนดขึ้น เป็นต้น

การจัดทำแผนขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผล เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งจากภาครัฐ เอกชน ประชาชน และภาคการศึกษา ในทุกพื้นที่ของประเทศ เป็นกลไกประชารัฐ ที่รวมพลังให้สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทางการพัฒนา รวมทั้งแผนงานโครงการสำคัญที่ตอบสนอง ความต้องการและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างสอดคล้องกับภูมิสังคมและเกิดผลสัมฤทธิ์ อย่างจริงจังใน ๕ ปี

๑.๒ จุดเปลี่ยนสำคัญ

ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จะเป็น แผนแรกที่ถูกใช้ให้เป็นกลไกเชื่อมโยงสู่การขับเคลื่อนการพัฒนา ซึ่งกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด ที่จะต้องบรรลุผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาในรายละเอียด ที่ต้องเชื่อมต่อการปฏิบัติที่ต้องดำเนินการในช่วง ๕ ปี โดยได้กำหนดแผนงาน/โครงการสำคัญ (Flagship Program) และประเด็นพัฒนา เชิงบูรณาการที่สำคัญ ในช่วง ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ จะทำให้ระบบการจัดสรรงบประมาณ การบริหารจัดการงบประมาณ แผ่นดิน แผนสำหรับบริหารราชการแผ่นดิน กฎ ระเบียบวินัยทางการเงินและการคลังภาครัฐ และระบบ การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ตลอดจนระบบการติดตามประเมินผล การปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก

นอกจากนี้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีแนวทางการพัฒนาจังหวัด ภาค และเมือง ที่กำหนดพื้นที่เป้าหมาย สาขาการผลิตและบริการเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการปฏิบัติและกำกับให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ จังหวัด ภาค และเมือง เกิดผลสัมฤทธิ์ และสอดคล้องกับเป้าหมายรวมของประเทศ รวมทั้งได้กำหนดแนวทางเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน ประเด็นการปฏิรูปประเทศที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสภาพัฒนาการขับเคลื่อนการปฏิรูปได้เสนอและต้อง เร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จในช่วง ๕ ปีต่อจากนี้

๑.๓ ประเด็นการพัฒนาหลักที่สำคัญ

ประเทศไทยแม้ว่า ได้ดำเนินมาตรการเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดี มีการขยายการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นระบบโครงข่ายมากขึ้น และมีการเพิ่มการลงทุน เพื่อการวิจัยและพัฒนา แต่อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยยังปรับตัวช้าเมื่อเทียบกับ หลายประเทศ เนื่องจากคุณภาพคนต่ำ การลงทุนในการวิจัยและพัฒนายังมีน้อย คุณภาพของโครงสร้าง พื้นฐานยังไม่ดี และปัญหาการบริหารจัดการภาครัฐและกฎระเบียบต่าง ๆ ล้าสมัยและขาดประสิทธิภาพ ในการบังคับใช้ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลกและภัยพิบัติธรรมชาติ ทำให้เศรษฐกิจไทย ผันผวนได้ง่าย และเศรษฐกิจโดยรวมขยายตัวในอัตราที่ต่ำกว่าศักยภาพมาต่อเนื่องหลายปี

นอกจากนี้ประเทศไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันและความเสี่ยงมากขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่กระแสโลกาภิวัตน์เข้มข้นมากขึ้น เป็นโลกไร้พรมแดน โดยมีการเคลื่อนย้ายคน เงินทุน องค์ความรู้ เทคโนโลยี ข่าวสาร สินค้าและบริการอย่างเสรี ทำให้การแข่งขันในตลาดโลกรุนแรงขึ้น ส่งผลให้มีการรวมตัวด้านเศรษฐกิจ ของกลุ่มต่าง ๆ ในโลกมีความเข้มข้นขึ้น ประเทศเศรษฐกิจใหม่ มีขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น เช่น จีน อินเดีย ละตินอเมริกา และเวียดนาม ซึ่งมีแรงงาน ราคาถูกและมีมาตรการอื่น ๆ ประกอบในการดึงดูดการลงทุน จากต่างประเทศได้เพิ่มขึ้น นอกจากนั้น การพัฒนาการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้สังคมโลกมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ทำให้เกิดภัยคุกคามและความเสี่ยง อาทิ การก่อการร้าย โรคระบาด อาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาแรงงานต่างด้าว

ในขณะเดียวกันประเทศไทยมีความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมสูงวัยมากขึ้น จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลง ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพและมีแนวโน้มอยู่คนเดียวสูงขึ้น ปัญหาความยากจนยังกระจุกตัวหนาแน่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ รวมทั้งความแตกต่างของรายได้ ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดและกลุ่มคนจนที่สุดสูงถึง ๓๔.๙ เท่า ในปี ๒๕๔๖ เนื่องจากการกระจายโอกาสการพัฒนาไม่ทั่วถึง ยิ่งไปกว่านั้นทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม มีปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนในกลุ่มต่าง ๆ เนื่องจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมีลักษณะรวมศูนย์ขาดการเชื่อมโยงกับพื้นที่ ในขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง ประกอบกับสภาพภูมิอากาศมีการเปลี่ยนแปลงผันผวนมากขึ้น ประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยมากกว่าในอดีต

ภายใต้เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศดังกล่าว จะเป็นแรงกดดันให้ประเทศไทยต้องปรับตัว และมีการบริหารความเสี่ยง อย่างชาญฉลาดมากขึ้น ต่อจากนี้ไป ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนครั้งใหญ่ เพื่อแก้ไขปัญหารากฐานสำคัญที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดของประเทศที่สั่งสมมานาน ในขณะเดียวกัน ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและจุดเด่นของประเทศ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นที่มีลักษณะการบูรณาการและใช้ประกอบการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริงในประเด็นต่าง ๆ โดยในนี้ได้รวมถึงการปฏิรูปด้านการคลังและงบประมาณ ประกอบด้วย การขยายฐานภาษี การปรับระบบการจัดทำคำของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำงบประมาณบูรณาการ ทั้งเชิงประเด็น พัฒนาและเชิงพื้นที่ การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ และกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม และลดความซ้ำซ้อนของสิทธิประโยชน์ ด้านสวัสดิการสังคม รวมทั้งสร้างความยั่งยืนทางการคลังของระบบการคุ้มครองทางสังคม

ได้แก่ การปรับปรุงระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ และการปรับปรุงระบบประกันสุขภาพ เพื่อลดภาระการพึ่งพารายได้จากรัฐบาล

๒. วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๒.๑ วัตถุประสงค์

๒.๑.๑ เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบ วินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาพและสุขภาพที่ดี ครอบครัวยุบอุ่น ตลอดจน เป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

๒.๑.๒ เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

๒.๑.๓ เพื่อให้เศรษฐกิจเข้มแข็ง แข่งขันได้ มีเสถียรภาพ และมีความยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานใหม่โดยการใช้นวัตกรรมที่เข้มข้นมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร และ ยา

๒.๑.๔ เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้สามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

๒.๑.๕ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ทันทสมัย และมีการทำงานเชิงบูรณาการของภาคีการพัฒนา

๒.๑.๖ เพื่อให้มีการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยการพัฒนาระดับภาคและเมือง เพื่อรองรับการพัฒนายกระดับฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานการผลิตและบริการใหม่

๒.๑.๗ เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทและสร้างสรรค์ในด้านการค้า การบริการ และการลงทุน ภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก

๒.๒ เป้าหมายรวม

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายรวมการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประกอบด้วย

๒.๒.๑ คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติ และพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง และมีความเป็นไทย

๒.๒.๒ ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจนลดลง เศรษฐกิจฐานราก มีความเข้มแข็ง ประชาชนทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร การประกอบอาชีพ และบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๔

๒.๒.๓ ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โครงสร้างเศรษฐกิจ ปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่เข้มแข็งสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่า สินค้าและบริการ มีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และมีการลงทุนในการผลิตและบริการฐานความรู้ขั้นสูงใหม่ ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งกระจายฐานการผลิตและการให้บริการสู่ภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยเศรษฐกิจไทย มีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๔ ต่อปี และปัจจัยสนับสนุน อาทิ ระบบโลจิสติกส์ พลังงาน และการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่เอื้อต่อการขยายตัวของภาคการผลิตและบริการ

๒.๒.๔ ทูทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงาน และขนส่ง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗ ภายในปี พ.ศ.๒๕๖๓ เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติ มีปริมาณหรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำ และคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตให้อยู่ ในเกณฑ์มาตรฐาน

๒.๒.๕ มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ และความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลง ปริมาณความสูญเสียจากภัยโจรสลัด และการลักลอบขนส่ง สินค้าและค่านมนุษย์ลดลง มีความพร้อมที่ปกป้องประชาชนจากการก่อการร้าย และภัยพิบัติทางธรรมชาติ ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศ เกิดความเชื่อมโยงการขนส่งโลจิสติกส์ ห่วงโซ่มูลค่า เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก และอัตราการเติบโตของมูลค่าการลงทุนและการส่งออกของไทยในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และอาเซียนสูงขึ้น

๒.๒.๖ มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการ ซึ่งภาคเอกชน ดำเนินการแทนได้ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชัน ลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระมากขึ้น โดยอันดับประสิทธิภาพภาครัฐที่จัดทำโดยสถาบันการวัดการนานาชาติและอันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจในประเทศ

ดีขึ้น การใช้จ่ายภาครัฐและระบบงบประมาณมีประสิทธิภาพสูง ฐานภาษีกว้างขึ้น และดัชนีการรับรู้การทุจริตดีขึ้น รวมถึงมีบุคลากรภาครัฐที่มีความรู้ความสามารถและปรับตัวได้ทันกับยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้น

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีทั้งหมด ๑๐ ยุทธศาสตร์ โดยมี ๖ ยุทธศาสตร์ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และอีก ๔ ยุทธศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

๓.๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

ทุนมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัย โดยผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ในขณะที่คนไทยจำนวนมากไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อวิกฤตค่านิยม ทักษะคน และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติ และพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดีขึ้น คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น รวมทั้งสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

๓.๒ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

การพัฒนา ในช่วงที่ผ่านมาทำให้สังคมไทยก้าวหน้าไปหลายด้าน แต่การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม ในสังคมไทยมีความคืบหน้าช้า ทั้งเรื่องความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มประชากร ความแตกต่างของคุณภาพการบริการภาครัฐ รวมทั้งข้อจำกัดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและเทคโนโลยีของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ดังนั้น การพัฒนาในระยะต่อไป จึงจำเป็นต้องมุ่งลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน แก้ไขปัญหาความยากจน เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น

๓.๓ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

เศรษฐกิจไทยขยายตัวต่ำกว่าศักยภาพอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปี ทั้งจากผลกระทบของเศรษฐกิจโลกซบเซา และข้อจำกัดภายในประเทศเองที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มผลิตภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งฐานเศรษฐกิจภายในประเทศขยายตัวช้า

การพัฒนา ๕ ปีต่อจากนี้ไป จึงเน้นให้เศรษฐกิจเติบโตได้ตามศักยภาพและมีเสถียรภาพ ภาคส่งออกมีการพัฒนาจนสามารถขยายตัวและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ผลิตภาพการผลิตของประเทศเพิ่มขึ้น การลงทุนภาครัฐและเอกชนมีการขยายตัว

อย่างต่อเนื่องและมาจากความร่วมมือกันมากขึ้น ประชาชนและผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น และประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูงขึ้น นอกจากนี้ ยังเน้นให้เศรษฐกิจรายสาขามีการเติบโตอย่างเข้มแข็ง ภาคการเกษตรเน้น เกษตรกรรมยั่งยืนและให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศ การท่องเที่ยวสามารถทำรายได้และแข่งขันได้มากขึ้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ภาคการเงินมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๓.๔ ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ปัจจุบันสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นจุดอ่อนสำคัญต่อการรักษาฐานการผลิตและการให้บริการ รวมทั้ง การดำรงชีวิตของคนไทย ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ความเสี่ยงในการขาดแคลนทรัพยากรน้ำในอนาคต ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติมีความผันผวนและรุนแรงมากขึ้น และข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทวีความเข้มข้น ซึ่งจะส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาประเทศในอนาคต

ดังนั้น การพัฒนาในระยะต่อไปจึงมุ่งเน้นการรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างความมั่นคงด้านน้ำ และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพ การสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ การเพิ่มประสิทธิภาพการลดก๊าซเรือนกระจกและขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัย

๓.๕ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน

กระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและเสถียรภาพของประเทศไทยในหลายมิติ ทั้งภัยคุกคามภายนอกในเรื่องการขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก อาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย และภัยคุกคามภายในประเทศ ได้แก่ ความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์ของคนในชาติ การสร้างสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการคุกคามทางเศรษฐกิจโดยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

ดังนั้น การพัฒนาในระยะต่อไป จึงเน้นในเรื่องการปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันหลักของประเทศ สังคมมีความสมานฉันท์ ประชาชนมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาความมั่นคง ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

มีโอกาสนในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาประเทศในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ มีความพร้อมต่อการรับมือภัยคุกคามทั้งภัยคุกคามทางทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ และแผนงานด้านความมั่นคงมีการบูรณาการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

๓.๖ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

ระบบการบริหารจัดการในภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการให้บริการประชาชนยังไม่ได้มาตรฐานสากล การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ การบริหารจัดการและการให้บริการของท้องถิ่นขาดความโปร่งใส ระบบและกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม รวมทั้งการทุจริตประพฤติมิชอบในสังคมไทย

การพัฒนาระยะต่อไปจึงต้องเร่งปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง โดยมุ่งเน้นในเรื่องการลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการของภาครัฐ รวมทั้งประสิทธิภาพการประกอบธุรกิจของประเทศ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น และการลดจำนวนการดำเนินคดีกับผู้มิได้กระทำความผิด

๓.๗ ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

ที่ผ่านมาการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศ ประสบปัญหาด้านความต่อเนื่องในการดำเนินการ และปัญหาเชิงปริมาณ คุณภาพ และการบริหารจัดการการให้บริการที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ทำให้มีข้อจำกัดในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้มีประสิทธิภาพ

การพัฒนาในระยะต่อไปจึงมุ่งเน้นในเรื่องการลดความเข้มของการใช้พลังงาน และลดต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศ การพัฒนาระบบขนส่งทางรางและทางน้ำ เพิ่มปริมาณการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง และขยายขีดความสามารถในการรองรับปริมาณผู้โดยสารของท่าอากาศยานในกรุงเทพมหานครและท่าอากาศยานในภูมิภาค การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์และการอำนวยความสะดวกทางการค้า การพัฒนาด้านพลังงานเพื่อเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย และลดการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล และการพัฒนาด้านสาธารณสุข (น้ำประปา)

๓.๘ ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

การพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา อาศัยการเพิ่มประสิทธิภาพจากปัจจัยความได้เปรียบด้านแรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และการนำเข้าเทคโนโลยีสำเร็จรูปจากต่างประเทศมากกว่าการสะสมองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง ทำให้ส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางด้านเทคโนโลยีซึ่งมีมูลค่าเพิ่มสูงตกอยู่กับประเทศผู้เป็นเจ้าของเทคโนโลยี อีกทั้งการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างไม่เพียงพอที่จะขับเคลื่อนประเทศสู่สังคมนวัตกรรมได้

การพัฒนาจึงเน้นในเรื่องการเพิ่มความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ และการเพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

๓.๙ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประเทศไทยต้องใช้ประโยชน์จากศักยภาพและภูมิสังคมเฉพาะของพื้นที่ และการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อเสริมจุดเด่นในระดับภาคและจังหวัดในการเป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ ประกอบกับการขยายตัวของประชากรในเขตเมืองจะเป็นโอกาสในการกระจายความเจริญและยกระดับรายได้ของประชาชนโดยการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่และมีศักยภาพในการรองรับการค้าการลงทุน รวมทั้งลดแรงกดดันจากการกระจุกตัวของการพัฒนาในกรุงเทพฯ และภาคกลางไปสู่ภูมิภาค นอกจากนี้ การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังเป็นโอกาสในการเปิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนเชื่อมโยงการค้าการลงทุนในภูมิภาคของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย

ดังนั้น การพัฒนาจึงมุ่งเน้นในเรื่องการลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น การเพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม พื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักมีระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการเพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน

๓.๑๐ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

การพัฒนาความร่วมมือ ระหว่างประเทศของไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ยึดหลักคิดเสรี เปิดเสรี และเปิดโอกาส โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและขยายความร่วมมือทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และอื่น ๆ กับมิตรประเทศ และเป็นการขับเคลื่อนต่อเนื่องจากการดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ โดยกำหนดเป็นแนวทางการดำเนินนโยบายการค้าและการลงทุนที่เสรี เปิดกว้าง และเป็นธรรม ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกในการแสวงหาตลาดใหม่ ๆ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศ และส่งเสริมความร่วมมือเพื่อพัฒนากับประเทศในอนุภูมิภาคและภูมิภาครวมทั้งประเทศนอกภูมิภาค

ดังนั้น การพัฒนาจึงมุ่งเน้นในเรื่องการมีเครือข่ายการเชื่อมโยงตามแนว
ระเบียงเศรษฐกิจที่ครอบคลุมและมีการใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ การเพิ่มระบบห่วงโซ่มูลค่า
ในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยเป็นฐานเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนที่สำคัญ
ในภูมิภาค อนุภูมิภาค อาเซียน และเอเชีย รวมทั้งมีการพัฒนาส่วนขยายจากแนวระเบียงเศรษฐกิจ
ในอนุภูมิภาคให้ครอบคลุมภูมิภาคอาเซียน เอเชียตะวันออก และเอเชียใต้ และประเทศไทย
เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญทั้งในระดับ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๒

โดยที่มีการปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนอง
ต่อการพัฒนาประเทศและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งการบริหารราชการ
และการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการนี้ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อให้การบริหาร
ราชการแผ่นดินเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ
เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น และประชาชนได้รับ
การอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
อย่างสม่ำเสมอ และเนื่องจากมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔
บัญญัติให้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการ
และข้าราชการปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีกระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา
จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

โดยที่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖
กำหนดให้คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีแผนการบริหารราชการแผ่นดินและแผน
นิติบัญญัติขึ้น เพื่อเป็นกรอบในการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความชัดเจน แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย
การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ
พ.ศ.๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.๒๕๖๐ ขึ้น ซึ่งกฎหมาย
ดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดทำกรอบในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนไว้ในรูปยุทธศาสตร์ชาติ
ซึ่งหน่วยงานต้องปฏิบัติตาม ประกอบกับได้มีการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อเป็นกลไก วิธีการ
และขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ขึ้นแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำ
แผนการบริหารราชการแผ่นดินและแผนนิติบัญญัติให้ซ้ำซ้อนกันอีก สมควรยกเลิกการจัดทำ
แผนการบริหารราชการแผ่นดินและแผนนิติบัญญัติ และปรับปรุงการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ
ของส่วนราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสมควรกำหนดให้การปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการประชาชน และการติดต่อประสานงาน ระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ต้องกระทำโดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลกลาง เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูป ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้ พระราชกฤษฎีกานี้มีทั้งสิ้น ๖ หมวด ๕๓ มาตรา โดยมีมาตราสำคัญ เกี่ยวกับด้านงบประมาณ เช่น

มาตรา ๙ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ให้ส่วนราชการ ปฏิบัติดังต่อไปนี้ คือ ก่อนจะดำเนินการตามภารกิจใด ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการไว้ เป็นการล่วงหน้า การกำหนดแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ต้องมีรายละเอียดของขั้นตอน ระยะเวลาและงบประมาณที่จะต้องใช้ในการดำเนินการของแต่ละขั้นตอน เป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ และตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ ส่วนราชการต้องจัดให้มีการติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น ซึ่งต้องสอดคล้องกับมาตรฐานที่ ก.พ.ร. กำหนด ในกรณีที่มีการปฏิบัติภารกิจหรือการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการ เกิดผลกระทบต่อประชาชน ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่จะต้องดำเนินการแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบนั้น หรือเปลี่ยนแปลงแผนปฏิบัติราชการให้เหมาะสม

มาตรา ๑๖ ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้น โดยจัดทำเป็น แผนห้าปี ซึ่งต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๘ เมื่อมีการกำหนดงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามแผนปฏิบัติราชการ ของส่วนราชการใดแล้ว การโอนงบประมาณจากภารกิจหนึ่งตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติราชการ ไปดำเนินการอย่างอื่น ซึ่งมีผลทำให้ภารกิจเดิมไม่บรรลุเป้าหมายหรือนำไปใช้ในภารกิจใหม่ที่มีได้ กำหนดในแผนปฏิบัติราชการ จะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ปรับแผนปฏิบัติ ราชการให้สอดคล้องกันแล้ว การปรับแผนปฏิบัติราชการตามวรรคหนึ่งจะกระทำได้เฉพาะในกรณี ที่งานหรือภารกิจใดไม่อาจดำเนินการตามวัตถุประสงค์ต่อไปได้ หรือหมดความจำเป็นหรือไม่เป็น ประโยชน์ หรือหากดำเนินการต่อไปจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็น หรือมีความจำเป็นอย่างอื่น อันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ที่จะต้องเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของแผนปฏิบัติราชการ

มาตรา ๒๐ เพื่อให้การปฏิบัติราชการภายในส่วนราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ส่วนราชการกำหนดเป้าหมาย แผนการทำงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จของงานหรือโครงการ และงบประมาณ ที่จะต้องใช้ในแต่ละงานหรือโครงการ และต้องเผยแพร่ให้ข้าราชการและประชาชนทราบทั่วกันด้วย

มาตรา ๒๓ ในการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ส่วนราชการดำเนินการโดยเปิดเผยและเที่ยงธรรม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และผลเสียทางสังคม ภาระต่อประชาชน คุณภาพ วัตถุประสงค์ที่จะใช้ ราคา

และประโยชน์ระยะยาวของส่วนราชการที่จะได้รับประกอบกัน ในกรณีที่วัตถุประสงค์ในการใช้เป็นเหตุให้ต้องคำนึงถึงคุณภาพและการดูแลรักษาเป็นสำคัญ ให้สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องถือราคาต่ำสุดในการเสนอซื้อหรือจ้างเสมอไป ให้ส่วนราชการมีหน้าที่ดูแลและเกี่ยวข้องกับการพัสดุปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ส่วนราชการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, ๒๕๔๖)

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑

กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน สมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ การบริหารงบประมาณรายจ่าย การควบคุมงบประมาณ รวมถึงการประเมินผลและการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้กระบวนการจัดสรรงบประมาณของประเทศมีลักษณะที่มุ่งเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงบประมาณเป็นสำคัญ สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ พร้อมทั้งยกเลิกพระราชบัญญัติก่อนหน้านั้นทั้ง ๗ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.๒๕๐๒, พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๐๓, พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๑๑, ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๐๓ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕, พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๑๗, พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๓๔ และพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.๒๕๔๓

พระราชบัญญัติฉบับใหม่มีทั้งสิ้น ๘ หมวด ๖๑ มาตรา รวมบทเฉพาะกาล โดยมีบทบัญญัติตั้งแต่เรื่องการจัดทำงบประมาณ การบริหาร และการประเมินผล แต่ที่เพิ่มมาในหมวด ๘ ความรับผิด มาตรา ๕๒ “ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยรับงบประมาณผู้ได้จ่ายเงินหรือก่อนนี้ผูกพัน หรือโดยรู้อยู่แล้วยินยอมให้กระทำการดังกล่าวนั้นโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้หรือระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความรับผิดทางอาญาซึ่งอาจได้รับตามกฎหมายอื่นแล้ว ผู้กระทำหรือผู้ยินยอมให้กระทำการดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายงบประมาณที่หน่วยรับงบประมาณได้จ่ายไปหรือต้องผูกพันจะต้องจ่าย ตลอดจนค่าสินไหมทดแทนใด ๆ ให้แก่หน่วยรับงบประมาณนั้น”

บุคคลภายนอกผู้ได้รับประโยชน์จากการกระทำตามวรรคหนึ่ง จะต้องร่วมรับผิดชอบผู้กระทำการฝ่าฝืนด้วย เว้นแต่จะแสดงได้ว่าตนได้กระทำไปโดยสุจริตไม่รู้เท่าถึงการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติหรือระเบียบดังกล่าว

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช่บังคับแก่ราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งได้ทักท้วงคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือแล้วว่า การที่จะปฏิบัติตามคำสั่งนั้นอาจไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบ”

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ ในหมวดที่ ๕ ว่าด้วยการบริหาร งบประมาณรายจ่าย มีมาตราที่สำคัญประกอบด้วย

มาตรา ๓๔ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงบประมาณรายจ่าย ให้หน่วยรับงบประมาณ จัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย เสนอต่อผู้อำนวยการตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนด

มาตรา ๓๕ งบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย ว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย จะโอนหรือนำไปใช้สำหรับหน่วยรับงบประมาณอื่นมิได้ เว้นแต่ (๑) มีพระราชบัญญัติให้โอนหรือนำไปใช้ได้ (๒) ในกรณีที่มีพระราชกฤษฎีการวมหรือโอนส่วนราชการ เข้าด้วยกันไม่ว่าจะมีผลเป็นการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่หรือไม่ก็ตาม ให้โอนงบประมาณรายจ่าย ของส่วนราชการที่ถูกโอนหรือรวมเข้าด้วยกันนั้นไปเป็นของส่วนราชการที่รับโอนหรือที่รวมเข้าด้วยกัน หรือส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นใหม่ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว (๓) การโอนงบประมาณรายจ่ายบูรณาการภายใต้แผนงานบูรณาการเดียวกัน (๔) การโอนงบประมาณ รายจ่ายบุคลากรภายใต้แผนงานบุคลากรภาครัฐ การโอนงบประมาณรายจ่ายตาม (๓) และ (๔) ให้กระทำได้ เท่าที่จำเป็นและไม่เกิดผลเสียต่อการดำเนินการตามแผนงานบูรณาการและแผนงานบุคลากรภาครัฐ ทั้งนี้ ตามระเบียบ ที่ผู้อำนวยการกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๓๖ งบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนงาน หรือรายการใดตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย หรือพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๓๕ (๒) จะโอนหรือนำไปใช้ในแผนงานหรือรายการอื่นมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากผู้อำนวยการ แต่ผู้อำนวยการ จะอนุมัติมิได้ ในกรณีที่เป็นผลให้เพิ่มรายจ่ายประเภทเงินราชการลับ หรือเป็นแผนงานหรือโครงการใหม่ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ ในหมวดที่ ๗ ว่าด้วยการประเมินผลและ การรายงาน มีมาตราที่สำคัญประกอบด้วย

มาตรา ๔๖ ให้ผู้อำนวยการจัดวางระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยรับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร งบประมาณเพื่อการรับผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ โดยในระบบ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้ประกอบด้วย การติดตามและประเมินผลก่อนการจัดสรร งบประมาณ ระหว่างการใช้จ่ายงบประมาณ และภายหลังจากการใช้จ่ายงบประมาณ

มาตรา ๔๗ ให้หน่วยรับงบประมาณจัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณภายในหน่วยรับงบประมาณ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้อำนวยการกำหนด และให้ถือว่าการประเมินผลเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการบริหารงบประมาณที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเปิดเผยต่อสาธารณชนด้วย

มาตรา ๔๘ ในกรณีที่การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่าย ของหน่วยรับงบประมาณใดไม่ได้ตามเป้าหมายหรือตัวชี้วัดที่กำหนด ให้ผู้อำนวยการจัดทำ ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้หน่วยรับงบประมาณปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด และรายงานรัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือรัฐมนตรีซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่กำกับหรือควบคุมกิจการ ของหน่วยรับงบประมาณ หรือรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมาย เพื่อทราบ

ในกรณีที่หน่วยรับงบประมาณไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการรายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อสั่งการตามที่เห็นสมควร (พระราชบัญญัติ วิธีการงบประมาณ, ๒๕๖๑)

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้ต้องรักษาวินัยการเงินการคลัง อย่างเคร่งครัดเพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืนตามกฎหมาย ว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกรอบ การดำเนินการทางการเงินการคลังและงบประมาณของรัฐ การกำหนดวินัยทางการเงินการคลังด้านรายได้ และรายจ่ายทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ การบริหารทรัพย์สินของรัฐและเงินคงคลัง และการบริหารหนี้สาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัตินี้มีทั้งสิ้น ๘๗ มาตรา โดยมีมาตราสำคัญที่เกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณ เช่น

มาตรา ๑๗ การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายให้แก่หน่วยงานของรัฐต้องคำนึงถึง (๑) ความจำเป็น และภารกิจของหน่วยงานของรัฐที่ขอรับจัดสรรงบประมาณ (๒) ฐานะเงินนอกงบประมาณของหน่วย ของรัฐที่สามารถเบิกจ่ายได้ รวมตลอดถึงรายได้หรือเงินอื่นใดที่หน่วยงานของรัฐนั้นมีอยู่หรือสามารถ นำมาจ่ายได้ (๓) ความสามารถในการใช้จ่ายและการก่อหนี้ผูกพันของหน่วยงานของรัฐภายใน ปีงบประมาณนั้น (๔) การปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของรัฐสภา ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรอัยการ (๕) กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเป็นไป เพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการทำหน้าที่ดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรม สาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการหารายได้

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ

มาตรา ๒๐ การตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (๑) งบประมาณรายจ่ายลงทุน ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของงบประมาณรายจ่ายประจำปี และต้องไม่น้อยกว่าวงเงินส่วนที่ขาดดุลของงบประมาณประจำปีนั้น (๒) งบประมาณรายจ่ายเกี่ยวกับบุคลากรของรัฐและสวัสดิการของบุคลากรของรัฐต้องตั้งไว้อย่างพอเพียง (๓) งบประมาณรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ภาครัฐซึ่งเป็นหนี้สาธารณะที่กระทรวงการคลังกู้หรือค้ำประกัน ต้องตั้งเพื่อการชำระคืน ต้นเงินกู้ ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายในการกู้เงินอย่างพอเพียง (๔) ภาระทางการเงินที่มีกฎหมายบัญญัติ ให้รัฐบาลต้องส่งเงินเข้าสมทบหรือชดเชยเพื่อการใด ๆ ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายให้ตามเวลาที่กฎหมายกำหนด (๕) ภาระทางการเงินเพื่อชดเชยต้นทุนทางการเงินและการบริหารจัดการ รวมทั้งความเสียหายจากการดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการตามมาตรา ๒๘ ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายให้ ในโอกาสแรกที่กระทำได้ (๖) งบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ให้ตั้งได้เฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันหรือแก้ไขสถานการณ์อันกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ความมั่นคงของรัฐ การเยียวยาหรือบรรเทาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะร้ายแรง และภารกิจที่เป็นความจำเป็นเร่งด่วนของรัฐ

ในกรณีที่การตั้งงบประมาณรายจ่ายไม่สามารถดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งได้ ให้แสดงเหตุผลความจำเป็นและมาตรการในการแก้ไขต่อรัฐสภาพร้อมกับเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีด้วย

มาตรา ๒๑ การจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ให้กระทำได้เมื่อมีเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องใช้จ่ายเงินระหว่างปีงบประมาณ โดยไม่สามารถรืองบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไปได้ และให้ระบุที่มาของเงินที่จะใช้จ่ายตามงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมด้วย

มาตรา ๔๘ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ หรือตามกฎระเบียบของหน่วยงานของรัฐโดยเคร่งครัด โดยต้องดำเนินการด้วยความสุจริต คุ่มค่า โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และตรวจสอบได้

มาตรา ๗๐ ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำรายงานการเงินประจำปีงบประมาณซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินและงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินทั้งเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินอื่นใด รวมถึงการก่อหนี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด ในกรณีที่มีความจำเป็น หน่วยงานของรัฐจะขอทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลังจัดทำรายงานการเงินประจำปีซึ่งมิใช่ปีงบประมาณก็ได้ และกระทรวงการคลังจะกำหนดเงื่อนไขให้หน่วยงานของรัฐนั้นปฏิบัติตามก็ได้ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณหรือตามที่ได้ตกลงกับกระทรวงการคลัง

ตามวรรคสอง ให้หน่วยงานของรัฐนำส่งรายงานตามวรรคหนึ่งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อตรวจสอบ และนำส่งกระทรวงการคลังด้วย

มาตรา ๗๙ หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลัง กำหนด (พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ, ๒๕๖๑)

ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒

เพื่อให้หน่วยรับงบประมาณใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณจึงวางระเบียบนี้ไว้ โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ เช่น

หน่วยรับงบประมาณจะต้องจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการใช้จ่ายหรือก่อนนี้ผู้กักเงินงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับตามกฎหมายว่าด้วย งบประมาณรายจ่าย และเพื่อใช้ในการกำกับดูแล และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่าย งบประมาณ โดยแผนดังกล่าวจะต้องแสดงถึงความเชื่อมโยงเป้าหมายการปฏิบัติราชการของหน่วย รับงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนปฏิรูปประเทศ โดยมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด รายการและวงเงินงบประมาณที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา เพื่อแสดงถึงผลสัมฤทธิ์ หรือประโยชน์ ที่จะได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ

ในกรณีที่หน่วยรับงบประมาณมีความจำเป็นต้องโอนงบประมาณรายจ่าย โอนเงินจัดสรร หรือเปลี่ยนแปลงเงินจัดสรร ให้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ เพิ่มคุณภาพการให้บริการ พัฒนาบุคลากร พัฒนาเทคโนโลยี จะต้องแสดงเหตุผลความจำเป็น หรือความเหมาะสมได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อประชาชน ความประหยัด ความคุ้มค่า ความโปร่งใส รวมทั้งต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนปฏิรูปประเทศ และเป้าหมายการให้บริการ กระทรวงด้วย

การโอนงบประมาณรายจ่าย หรือการโอนเงินจัดสรรจากแผนงานหนึ่งไปตั้งจ่าย ในแผนงานอื่น ให้กระทำได้เฉพาะการโอนระหว่างแผนงานพื้นฐาน หรือระหว่างแผนงานยุทธศาสตร์ หรือระหว่างแผนงานพื้นฐานและแผนงานยุทธศาสตร์ ภายในหน่วยรับงบประมาณเดียวกัน โดยให้ ขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

การใช้งบประมาณรายจ่าย การโอนเงินจัดสรรจากผลผลิต หรือโครงการใด ๆ ไปตั้งจ่าย ในผลผลิต หรือโครงการอื่น ๆ ภายในแผนงานเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงเงินจัดสรร รวมถึงการเปลี่ยนแปลง รายละเอียดของเงินจัดสรร สำหรับงบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณ และงบประมาณ รายจ่ายบูรณาการให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการใช้งบประมาณรายจ่าย การโอนเงินจัดสรร

หรือการเปลี่ยนแปลงเงินจัดสรร ที่สำนักงบประมาณกำหนด ซึ่งตามหลักเกณฑ์ ว่าด้วยการใช้งบประมาณ รายจ่าย การโอนเงินจัดสรร หรือการเปลี่ยนแปลงเงินจัดสรร พ.ศ.๒๕๖๒ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ คือ

กรณีมีความจำเป็นเพื่อจัดทำผลผลิตหรือโครงการให้บรรลุเป้าหมายตามแผนการปฏิบัติงาน และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ หัวหน้าหน่วยรับงบประมาณอาจโอนเงินจัดสรรหรือเปลี่ยนแปลงเงินจัดสรร ภายใต้แผนงาน ผลผลิต หรือโครงการเดียวกันได้ โดยไม่ต้องขออนุมัติจากสำนักงบประมาณ ภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

๑. ต้องมิใช่การโอนเงินจัดสรร หรือเปลี่ยนแปลงเงินจัดสรร จากรายจ่ายในงบบุคลากร รายการค่าครุภัณฑ์ที่มีวงเงินต่อหน่วยตั้งแต่หนึ่งล้านบาทขึ้นไป รายการค่าที่ดิน รายการสิ่งก่อสร้างที่มีวงเงินต่อหน่วยตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป หรือรายการก่อสร้างผูกพันข้ามปีงบประมาณ

๒. ต้องไม่นำไปกำหนดเป็นอัตราบุคลากรตั้งใหม่ รายการค่าจัดหาครุภัณฑ์ยานพาหนะ รายการค่าครุภัณฑ์ที่มีวงเงินต่อหน่วยตั้งแต่หนึ่งล้านบาทขึ้นไป รายการค่าที่ดิน รายการค่าสิ่งก่อสร้างที่มีวงเงินต่อหน่วยตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศ ชั่วคราว ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และต้องไม่เป็นการก่อสร้างผูกพันข้ามปีงบประมาณ

กรณีมีเงินจัดสรรเหลือจ่ายจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ หรือจากการจัดซื้อจัดจ้างแล้ว หัวหน้าหน่วยรับงบประมาณอาจโอนเงินจัดสรรหรือเปลี่ยนแปลงเงินจัดสรรดังกล่าว ไปใช้จ่ายเป็นรายจ่ายใด ๆ ภายใต้แผนงานผลผลิตหรือโครงการเดียวกัน และภายใต้เงื่อนไขตาม ๒ ได้ โดยไม่ต้องขออนุมัติจากสำนักงบประมาณ

เพื่อประโยชน์ในการติดตามและประเมินผล ให้หน่วยรับงบประมาณรายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณกำหนด โดยให้จัดทำรายงาน ดังนี้

๑. รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายหรือตัวชี้วัดที่กำหนดไว้หรือตามที่ได้ตกลงกับสำนักงบประมาณ ภายใต้แผนการปฏิบัติงาน และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ พร้อมทั้งระบุปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข เมื่อสิ้นระยะเวลาในแต่ละไตรมาส ภายในสิบห้าวันนับแต่วันสิ้นไตรมาส

๒. รายงานประจำปีที่แสดงถึงความสำเร็จในการปฏิบัติงานและการใช้งบประมาณรายจ่าย ที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการให้บริการกระทรวง ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิรูปประเทศโดยมีค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน จัดส่งสำนักงบประมาณภายในสี่สิบห้าวัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

๓. รายงานการปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ การใช้งบประมาณ รายจ่ายและการโอนเปลี่ยนแปลงเงินจัดสรร (ระบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ, ๒๕๖๒)

ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑. กำหนดโครงสร้างยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน และรายการค่าดำเนินการภาครัฐ ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐ รายจ่ายเพื่อรองรับกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น และการบริหารจัดการหนี้ภาครัฐ

๒. นำแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น มากำหนดเป็น ๒๓ ประเด็น ยุทธศาสตร์ ภายใต้ยุทธศาสตร์ ๖ ด้าน พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมาย/ตัวชี้วัด ของประเด็นยุทธศาสตร์ ให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับเป้าหมาย/ตัวชี้วัด ในช่วง ๕ ปีแรกของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้สามารถแสดงความเชื่อมโยงและสอดคล้องของยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ กับแผนแม่บทและยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓. นำแนวทางการพัฒนาของแผนย่อยภายใต้แผนแม่บท มากำหนดเป็นนโยบายการจัดสรรงบประมาณ โดยให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาที่ต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งประเด็นการปฏิรูปประเทศและนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อเป็นกรอบแนวทางให้หน่วยงานของรัฐจัดทำโครงการรองรับประเด็นดังกล่าว และเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ต่อไป

ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ได้กำหนดไว้ ๖ ยุทธศาสตร์ และรายการค่าดำเนินการภาครัฐ ดังนี้ (๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (๓) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๕) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (๖) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ, ๒๕๖๔)

การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ของ กองบัญชาการกองทัพไทย

การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ของกองบัญชาการ-
กองทัพไทย ต้องสอดคล้อง สนับสนุน เชื่อมโยง แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ – พ.ศ.๒๕๘๐)
ของรัฐบาล สนับสนุนตามนโยบายของรัฐบาลหรือนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ปฏิบัติ
ตามนโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุด และสอดคล้อง เชื่อมโยงแผนปฏิบัติราชการระยะ ๓ ปี
ของกองบัญชาการกองทัพไทย แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ของ
กองบัญชาการกองทัพไทย แผนปฏิบัติราชการระยะ ๓ ปี ของส่วนราชการ และแผนปฏิบัติราชการ
ประจำปีของแต่ละส่วนราชการ ทั้งนี้ให้ส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทยได้นำแผนงาน/โครงการ
ของหน่วย ที่ปรากฏในแผนปฏิบัติราชการระยะ ๓ ปี ของกองบัญชาการกองทัพไทย (พ.ศ.๒๕๖๓ – พ.ศ.๒๕๖๕)
มาพิจารณาจัดทำค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ตามความเหมาะสม

อีกทั้งได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานตามสายงานงบประมาณ
ของกองบัญชาการกองทัพไทยในการพิจารณาความเหมาะสม และบูรณาการความต้องการงบประมาณ
ตรวจสอบความต้องการงบประมาณ และรวบรวมรายงานการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน
และผลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยรับผิดชอบผลิต/โครงการ แล้วจัดทำเป็นรายงาน
การติดตามประเมินผล การปฏิบัติงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย
เสนอส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต่อไป (การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔
ของกองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๔)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์
ของกองบัญชาการทหารสูงสุด ภายใต้กระบวนการทัศน์ใหม่ (คัมภีร์ พงษ์วิชัย, ๒๕๔๘) เสนอต่อวิทยาลัย
เสนาธิการทหาร เพื่อประกอบการศึกษาตามหลักสูตรเสนาธิการทหาร รุ่นที่ ๔๖ พ.ศ.๒๕๔๘ โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการของระบบ และวิธีการงบประมาณในระบบงบประมาณ
แบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ภายใต้กระบวนการทัศน์ใหม่ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๔๙ โดยเปรียบเทียบ
กับปีงบประมาณปัจจุบันในสมัยนั้น (ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๔๘) และหาแนวทางที่เหมาะสมในการเตรียมการ
จัดทำงบประมาณของกองบัญชาการทหารสูงสุดในอนาคต (หรือกองบัญชาการกองทัพไทยในปัจจุบัน)
พบว่าการปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดทำคำขอฯ ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๔๙ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้
ระบบงบประมาณเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล โดยครอบคลุมมิติยุทธศาสตร์ ๓ มิติ คือ
ยุทธศาสตร์กระทรวง นโยบายเฉพาะเรื่อง และยุทธศาสตร์พื้นที่ ความแตกต่างที่ชัดเจนอีกประเด็นหนึ่ง

คือ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ กำหนดให้รัฐบาลต้องจัดทำแผนบริหารราชการแผ่นดิน และกระทรวงกลาโหมต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการกระทรวง ๔ ปี ในการจัดทำค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๔๙ กองบัญชาการทหารสูงสุดในสมัยนั้น ได้ปรับขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น สามารถลดระยะเวลาการจัดทำ เพิ่มระยะเวลาการวางแผนและเตรียมการ ทั้งนี้ได้มีข้อเสนอแนะของการวิจัย ได้แก่ การปรับปรุงตัวชี้วัดผลการดำเนินงานให้สามารถวัดผลสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม การปรับปรุงค่าใช้จ่ายผลผลิตให้สะท้อนค่าใช้จ่ายที่แท้จริง โดยการรวบรวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้ครอบคลุมเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ การปรับปรุงระบบการวางแผน การจัดทำและบริหารงบประมาณ เพื่อรองรับการพัฒนากระบวนการจัดการงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยต่อไป ผู้วิจัยได้พบจุดอ่อนและเสนอเรื่องที่ควรทำการวิจัยต่อไป

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนั้นมีข้อจำกัด คือระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ภายใต้กระบวนทัศน์ใหม่นั้น มีลำดับ ขั้นตอนและกระบวนการจัดทำงบประมาณซึ่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องเชื่อมโยง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๔๙ ตามนัยแห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ กำหนดให้รัฐบาลต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี แผนปฏิบัติราชการประจำปี ให้สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน ๔ ปี ของรัฐบาล และมีการปรับโครงสร้างกระทรวงกลาโหม ปัจจุบันตามมติคณะรัฐมนตรีมีการยกเลิกการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี มาเป็นการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๕ ปี ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในส่วนของกองบัญชาการกองทัพไทยยังคงมีการกิจกรรมตามรัฐธรรมนูญเหมือนเดิม ต้องมีการปรับกระบวนทัศน์การจัดทำค่าขอใหม่ ตั้งแต่แผนปฏิบัติราชการ ๕ ปี ของกระทรวงกลาโหม แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกระทรวงกลาโหม จะต้องมีการทบทวนใหม่ เป็นไปตามแผนแม่บทที่เชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) กับแผนปฏิบัติราชการกระทรวงกลาโหม ๕ ปี

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการติดตามเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพมาตรการใช้จ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย (นายทหารนักเรียนหลักสูตรนายทหารปลัดบัญชาของกองบัญชาการกองทัพไทย รุ่นที่ ๑๔, ๒๕๖๐ : ๓๒) เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลในการบริหารงบประมาณ อีกทั้งเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพของขั้นตอนการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผลในการบริหารงบประมาณ ตามมาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย พบว่า มาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย มีความเหมาะสม หากมี Time line ที่ชัดเจน กำหนดคุณลักษณะของวัสดุ ครุภัณฑ์ ไว้ล่วงหน้าก่อนปีงบประมาณ มีเป้าหมายของการใช้จ่ายที่ชัดเจน ทั้งรายไตรมาสและภาพรวม และมีการวางแผนงานที่ชัดเจนและล่วงหน้า สิ่งที่ไม่เหมาะสมคือ

การสื่อสารไม่ชัดเจน แผนมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยไม่ได้ถ่ายทอดลงสู่ผู้ปฏิบัติ (ทุกหน่วย) อย่างชัดเจน และระยะเวลาในการประชุมเร่งรัดฯ ที่ค่อนข้างมากเกินไป

สำหรับแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลในการบริหารงบประมาณตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย เป็นการประชุมภายในหน่วยงานในรูปแบบของการประชุมหน่วยขึ้นตรง และการประชุมของกองบัญชาการกองทัพไทย จะเป็นการประชุมของงบประมาณ (ไม่ได้มีแผนกแผน - จัดซื้อจัดจ้าง เข้าไปร่วม หรือบางครั้งมีน้อย) ส่วนหนังสือเวียนทำเพียงบางหน่วยงาน จึงควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจน เป็นคู่มือ - แนวทางปฏิบัติ และให้สำนักงานปลัดบัญชาทหารเป็นหน่วยหลักในการให้ข้อมูลและประสานงาน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในการติดตามเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่จะส่งเสริมให้แนวทางการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของ บก.ทท. มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

๑. ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านงบประมาณ ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในระบบการวางแผนงบประมาณทั้งหมด รวมทั้งการสื่อสารข้อมูลให้ทุกคนเข้าใจ เห็นความสำคัญ (เป็น Center ของข้อมูล) ในการให้ข้อมูล เพื่อการพัฒนาระบบการบริหารงบประมาณให้มีศักยภาพ (มีหน่วยงานที่ให้คำปรึกษา)
๒. ระบบปลัดบัญชี ควรออกแบบระบบงานที่สนับสนุนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการให้ข้อมูล เพื่อการพัฒนาระบบการบริหารงบประมาณให้มีศักยภาพ (มีหน่วยงานที่ให้คำปรึกษา)
๓. ฐานข้อมูลของระบบปลัดบัญชีทหาร ควรมีความสอดคล้องกับการเบิกจ่ายของสำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง (ชัดเจน)
๔. ผู้บังคับบัญชาควรให้ความสำคัญกับเป้าหมายของการใช้จ่ายงบประมาณ (KPI) ของหน่วยงาน ที่สำคัญ
๕. การสื่อสาร เรื่อง มาตรการเร่งรัด ควรมีความชัดเจน และรวดเร็วมากกว่านี้
๖. ส่งเสริมให้กำลังพลในสายงานที่เกี่ยวข้อง มาอบรมเกี่ยวกับหลักการด้านงบประมาณ เพื่อความรู้ ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติ (ปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่รู้ ไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้)
๗. ให้ดำเนินการเร่งรัด (รายเดือน) โดยปลัดบัญชีทหาร และเร่งรัดรายไตรมาสโดยตรง ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ให้สำนักงานปลัดบัญชีทหารดำเนินการประสานงานหลักกับหน่วยอย่างใกล้ชิด ว่าต้องการข้อมูลประเภทไหนให้ชัดเจน ตัวอย่างเช่น งบประมาณประจำปี, เงินที่ได้รับอนุมัติให้กันเงิน/ขยาย
๘. สำนักงานปลัดบัญชีทหารต้องทำความเข้าใจว่างานที่หน่วยดำเนินการนั้น หน่วยมีแผนการปฏิบัติงานของหน่วย ซึ่งอาจไม่เป็นไปตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของรัฐบาล (การเร่งรัดมาก ๆ จะกระทบต่อความไม่พร้อม ทำให้งานออกมาไม่บรรลุ)

๙. ควรมีการทบทวนแผนงาน (แผนปี, แผน ๔ ปี) ให้มีความสอดคล้องกับงบประมาณแบบล่วงหน้า เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ จะได้ไม่ถูกตัดงบประมาณ

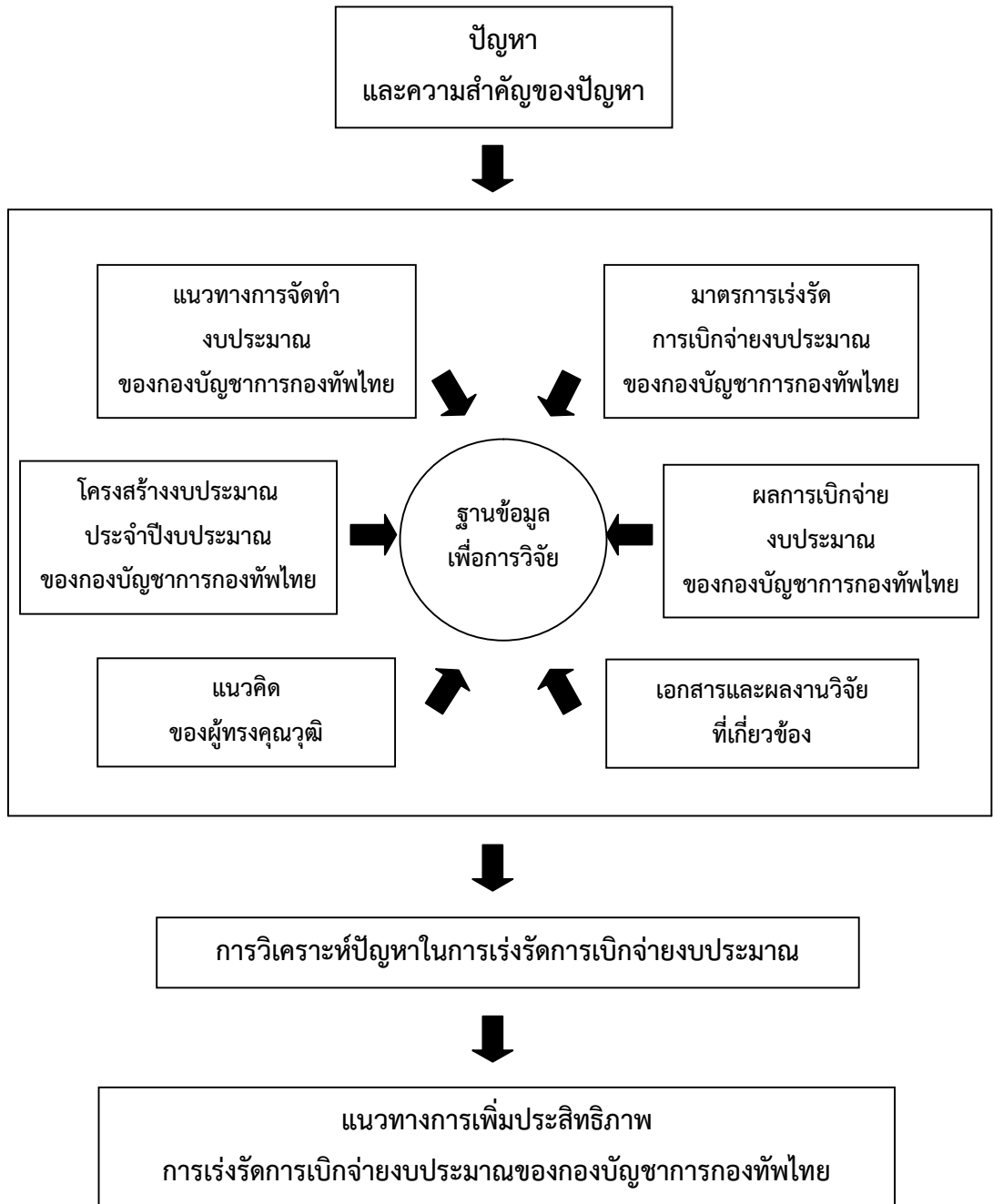
๑๐. ควรกำหนดกรอบแผนงาน ทิศทางให้ชัดเจนทั้งภาพรวมของกองบัญชาการกองทัพไทยทั้งหมด รวมทั้งผู้รับผิดชอบ

๑๑. มีการประชุมรวมกันทั้งแผนงบประมาณ จัดซื้อจัดจ้าง และแผนโครงการวิเคราะห์ในส่วนที่เป็นข้อบกพร่องในภาพของความเป็นจริง เพื่อหาหนทางที่สามารถเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อให้มีการพัฒนาต่อไป

๑๒. ควรมีการทบทวนในภาพรวมทั้งหมด ทุกแผนที่มีความเกี่ยวข้อง

๑๓. ควรส่งเสริมการอบรม หรือการชี้แจงให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับทราบก่อนมีการจัดทำค่าของงบประมาณ ตั้งแต่กระบวนการตั้งแต่เริ่มต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

สรุป

โครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนค้นคว้า พระราชบัญญัติ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงานงบประมาณตามกฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับ เพื่อทำการเชื่อมโยงหลักการต่าง ๆ ที่ได้ทำการค้นคว้าในบทนี้เข้ากับส่วนราชการกองบัญชาการกองทัพไทยในการเชื่อมโยงการจัดทำงานงบประมาณ การกำหนดโครงสร้าง แผนงานผลผลิต กิจกรรมหลัก กิจกรรมรอง แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ รวมทั้งจะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดทำงานงบประมาณที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถตอบสนองกับเป้าหมายของรัฐบาลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ด้านความมั่นคง และเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยต่อไป

บทที่ ๓

การดำเนินงานและการบริหารจัดการงบประมาณ ของกองบัญชาการกองทัพไทย

โครงสร้างงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย

การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ของกองบัญชาการ-
กองทัพไทย แบ่งเป็น ๘ แผนงาน (กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๑) ดังนี้

๑. แผนงานบุคลากรภาครัฐด้านความมั่นคง ประกอบด้วย ๑ ผลผลิต ๑ กิจกรรมหลัก
๒. แผนงานพื้นฐานด้านความมั่นคง ประกอบด้วย ๒ ผลผลิต ๖ กิจกรรมหลัก
๓. แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ประกอบด้วย ๒ ผลผลิต/โครงการ ๓ กิจกรรมหลัก
๔. แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้านความมั่นคง ประกอบด้วย ๑ ผลผลิต/โครงการ ๓ กิจกรรมหลัก
๕. แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ ประกอบด้วย ๕ ผลผลิต/โครงการ ๑๖ กิจกรรมหลัก
๖. แผนงานยุทธศาสตร์ปรับกระบวนการทำงานของกลไกที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคง จากแนวตั้งสู่แนวราบ ประกอบด้วย ๑ ผลผลิต/โครงการ ๑ กิจกรรมหลัก
๗. แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ๒ ผลผลิต/โครงการ ๒ กิจกรรมหลัก
๘. แผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย ๒ ผลผลิต/โครงการ ๓ กิจกรรมหลัก

โดยสรุป โครงสร้างงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ของ
กองบัญชาการกองทัพไทย มี ๘ แผนงาน ๑๖ ผลผลิต/โครงการ ๓๕ กิจกรรมหลัก

ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ กองบัญชาการกองทัพไทย ได้มีการปรับปรุงโครงสร้าง
งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ โดยมี ๘ แผนงาน (กองบัญชาการกองทัพไทย,
๒๕๖๒) ดังนี้

๑. แผนงานบุคลากรภาครัฐด้านความมั่นคง ประกอบด้วย ๑ ผลผลิต ๑ กิจกรรมหลัก
๒. แผนงานพื้นฐานด้านความมั่นคง ประกอบด้วย ๒ ผลผลิต ๖ กิจกรรมหลัก

๓. แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ประกอบด้วย
๑ ผลผลิต/โครงการ ๓ กิจกรรมหลัก
๔. แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประกอบด้วย ๑ ผลผลิต/
โครงการ ๓ กิจกรรมหลัก
๕. แผนงานยุทธศาสตร์รักษาความสงบภายในประเทศ ประกอบด้วย ๑ ผลผลิต/โครงการ
๑ กิจกรรมหลัก
๖. แผนงานยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง
ประกอบด้วย ๑ ผลผลิต/โครงการ ๑ กิจกรรมหลัก
๗. แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาประเทศและความพร้อมเผชิญ
ภัยคุกคามทุกมิติ ประกอบด้วย ๔ ผลผลิต/โครงการ ๑๕ กิจกรรมหลัก
๘. แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย
๑ ผลผลิต/โครงการ ๒ กิจกรรมหลัก
๘. แผนงานบูรณาการป้องกันปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย
๒ ผลผลิต/โครงการ ๓ กิจกรรมหลัก
- โดยสรุปโครงสร้างงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ ของ
กองบัญชาการกองทัพไทย มี ๙ แผนงาน ๑๔ ผลผลิต/โครงการ ๓๕ กิจกรรมหลัก

การติดตามตรวจสอบการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองบัญชาการกองทัพไทย

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีระบบ
การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ
ภายในหน่วยรับงบประมาณ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณกำหนด โดย
หลักเกณฑ์และวิธีการติดตามและประเมินผลฯ สำนักงานงบประมาณกำหนดให้หน่วยรับงบประมาณ
ดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

๑. ทบทวนและปรับปรุง เป้าหมาย ผลผลิต/โครงการ กิจกรรม ตัวชี้วัดผลสำเร็จ ผลสัมฤทธิ์
และประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณในปีที่ขอตั้งงบประมาณ ให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยง
กับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนแม่บทอื่น ๆ โดยสามารถเชื่อมโยงมาที่เป้าหมาย
การให้บริการ กระทรวง/หน่วยงาน และผลผลิต/โครงการ เพื่อสะท้อนถึงความสำเร็จของการดำเนินงาน
จากการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยรับงบประมาณ และส่งให้สำนักงานงบประมาณภายในระยะเวลา
ที่กำหนด

๒. ศึกษา วิเคราะห์ความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล แผนงาน/โครงการที่สำคัญ ตามนโยบายของรัฐบาล และวิเคราะห์ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณ (Performance Assessment Rating Tool : PART) รวมทั้งวิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงการ ก่อนการขอรับจัดสรรงบประมาณ พร้อมส่งผลการวิเคราะห์มาพร้อมคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี

๓. จัดทำแผนการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการให้บริการของหน่วยงาน เป้าหมายการให้บริการของกระทรวง แผนงบประมาณ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ชาติภายใต้แผนแม่บท แผนปฏิรูปประเทศอันสอดคล้อง กับยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อแสดงถึงผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ ที่จะได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ

๔. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พร้อมทั้งระบุปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข และจัดส่งด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ภาคีรัฐหรือวิธีการอื่นใด เมื่อสิ้นระยะเวลาในแต่ละไตรมาส ภายในสี่สัปดาห์นับแต่วันสิ้นไตรมาส และรายงานผลการใช้จ่าย งบประมาณรายจ่ายในงบประมาณที่สิ้นสุด รวมทั้งผลการปฏิบัติงานต่อสำนักงานงบประมาณภายใน สี่สัปดาห์นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ตามที่สำนักงานงบประมาณกำหนด ในกรณีที่ไม่รายงานผลฯ ภายใน ระยะเวลา หรือมีรายการไม่ครบถ้วนตามที่กำหนด สำนักงานงบประมาณจะรายงานต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัด เพื่อทราบ

๕. รายงานผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ และจัดส่งด้วย ระบบอิเล็กทรอนิกส์ภาคีรัฐหรือวิธีการอื่นใด เมื่อสิ้นระยะเวลาในแต่ละไตรมาสภายในสามสัปดาห์ นับแต่วันสิ้นไตรมาส และรายงานผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ภายในสี่สัปดาห์นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ในกรณีที่ไม่รายงานฯ ภายในระยะเวลาหรือมีรายการ ไม่ครบถ้วนตามที่กำหนด สำนักงานงบประมาณจะรายงานต่อรัฐมนตรี เพื่อทราบ หากผลการประเมินฯ ไม่ได้ตามเป้าหมายหรือตัวชี้วัดที่กำหนด ผู้อำนวยการสำนัก-งบประมาณจะจัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้หน่วยรับงบประมาณปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด และรายงาน รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อทราบ ในกรณีที่หน่วยรับงบประมาณไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลา ที่กำหนด ให้ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณรายงานต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อสั่งการตามความเห็นสมควร

๖. รายงานการโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายประจำปี การโอนงบประมาณ แผนงานบูรณาการ และการโอนงบประมาณแผนงานบุคลากร ตามแบบรายงานและระยะเวลา ที่สำนักงานงบประมาณกำหนด

๗. สำนักงานงบประมาณจัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ รายจ่ายประจำปี และผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยรับงบประมาณ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

๘. สำนักงบประมาณจัดทำรายงานสรุปการโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายประจำปี การโอนงบประมาณรายจ่ายงบกลางระหว่างรายการ การโอนงบประมาณแผนงานบูรณาการ และการโอนงบประมาณงบบุคลากรระหว่างหน่วยรับงบประมาณเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อรายงานต่อรัฐสภาภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

เพื่อเป็นการดำเนินการตามมาตรการด้านงบประมาณ ตามมติของคณะรัฐมนตรีที่กำหนด เป้าหมายการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการติดตามและประเมินผลฯ ตามที่สำนักงบประมาณกำหนด ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๔๗ ของพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ ที่กำหนด ถือเป็นความรับผิดชอบของหน่วยรับงบประมาณทุกระดับที่จะต้องดำเนินการ โดยส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทยที่เป็นหน่วยรับผิดชอบแผนงาน/โครงการ/ผลผลิต และกิจกรรมหลัก กิจกรรมรอง หน่วยรับงบประมาณ หน่วยเจ้าของงบประมาณ มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเป้าหมายที่กำหนด กองบัญชาการกองทัพไทยได้ตั้งคณะกรรมการติดตามเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกองบัญชาการกองทัพไทย โดยมีรองผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธาน และปลัดบัญชาทหาร เป็นเลขานุการ กำหนดให้มีการประชุมเร่งรัด ติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีของหน่วยต่าง ๆ ในกองบัญชาการกองทัพไทยเป็นประจำทุกเดือน

การเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบมาตรการด้านการงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท และเพื่อให้การใช้จ่ายภาครัฐเป็นกลไกสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น ถือปฏิบัติตามที่สำนักงบประมาณเสนอ โดยได้กำหนดเป้าหมายการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ (ไม่รวมงบกลาง) รายจ่ายภาพรวม รายจ่ายประจำ และรายจ่ายลงทุน สรุปเป็นรายไตรมาส ดังนี้

<u>ไตรมาสที่ ๑</u>	ภาพรวม	ร้อยละ ๓๒ ของงบประมาณรายจ่าย
	รายจ่ายประจำ	ร้อยละ ๓๖ ของงบประมาณรายจ่ายประจำ
	รายจ่ายลงทุน	ร้อยละ ๒๐ ของงบประมาณรายจ่ายลงทุน
<u>ไตรมาสที่ ๒</u>	ภาพรวม	ร้อยละ ๕๔ ของงบประมาณรายจ่าย
	รายจ่ายประจำ	ร้อยละ ๕๗ ของงบประมาณรายจ่ายประจำ
	รายจ่ายลงทุน	ร้อยละ ๔๕ ของงบประมาณรายจ่ายลงทุน
<u>ไตรมาสที่ ๓</u>	ภาพรวม	ร้อยละ ๗๗ ของงบประมาณรายจ่าย
	รายจ่ายประจำ	ร้อยละ ๘๐ ของงบประมาณรายจ่ายประจำ
	รายจ่ายลงทุน	ร้อยละ ๖๕ ของงบประมาณรายจ่ายลงทุน

<u>ไตรมาสที่ ๔</u>	ภาพรวม	ร้อยละ ๑๐๐ ของงบประมาณรายจ่าย
	รายจ่ายประจำ	ร้อยละ ๑๐๐ ของงบประมาณรายจ่ายประจำ
	รายจ่ายลงทุน	ร้อยละ ๑๐๐ ของงบประมาณรายจ่ายลงทุน

ผลการใช้จ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ณ สิ้นไตรมาสที่ ๔ จากระบบ GFMIS สรุปได้ดังนี้

รายจ่ายภาพรวม งบประมาณที่ได้รับทั้งสิ้น (หลังโอนเปลี่ยนแปลง) ๑๗,๐๘๑.๕๔๒ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑๕,๐๘๒.๑๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๓๐

รายจ่ายประจำ งบประมาณที่ได้รับทั้งสิ้น ๑๒,๙๑๙.๔๓๘ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑๑,๕๘๓.๐๘๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๖๖ เมื่อแยกเป็นแผนงาน มีรายละเอียดดังนี้

๑. แผนงานบุคลากรภาครัฐด้านความมั่นคง งบประมาณ ๖,๘๕๘.๑๖ ล้านบาท เบิกจ่าย ๖,๘๓๓.๖๑๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๖๔

๒. แผนงานพื้นฐานด้านความมั่นคง งบประมาณ ๑,๑๖๘.๔๖๙ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑,๐๙๑.๕๒๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๔๑

๓. แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ งบประมาณ ๕๙.๙๖๗ ล้านบาท เบิกจ่าย ๔๔.๔๖๔ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๑๕

๔. แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้านความมั่นคง งบประมาณ ๑๓๔.๙๘๕ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑๑๙.๙๔๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๘๖

๕. แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ งบประมาณ ๔,๕๘๒.๔๘๘ ล้านบาท เบิกจ่าย ๓,๓๗๘.๔๑๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๗๒

๖. แผนงานยุทธศาสตร์ปรับกระบวนการทำงานของกลไกที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคง จากแนวตั้งสู่แนวราบ งบประมาณ ๑๑.๔๖๑ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑๑.๔๖๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๗. แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ งบประมาณ ๖๘.๓๑๕ ล้านบาท เบิกจ่าย ๖๘.๐๙๖ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๖๘

๘. แผนงานบูรณาการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด งบประมาณ ๓๕.๕๙๓ ล้านบาท เบิกจ่าย ๓๕.๕๖๗ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๙๓

รายจ่ายลงทุน งบประมาณที่ได้รับทั้งสิ้น ๔,๑๖๒.๑๐๔ ล้านบาท เบิกจ่าย ๓,๔๙๙.๐๙๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๐๗ ประกอบด้วยแผนงานดังนี้

๑. แผนงานพื้นฐานด้านความมั่นคง งบประมาณ ๓๙๒.๖๗๘ ล้านบาท เบิกจ่าย ๒๒๘.๑๕๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๑๐

๒. แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ งบประมาณ ๓,๗๖๙.๔๒๖ ล้านบาท เบิกจ่าย ๓,๒๗๐.๙๔๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๗๘

ปัญหาข้อขัดข้องในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย

กองบัญชาการกองทัพไทยได้ดำเนินการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี โดยการตั้งคณะกรรมการติดตามเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งมีมาตรการในการชี้แจงเน้นย้ำให้กับหน่วยรับงบประมาณโดยตลอด แต่ผลการเบิกจ่ายงบประมาณก็ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี พ.ศ.๒๕๖๒ เมื่อแยกเป็นรายไตรมาสเทียบกับเป้าหมาย สรุปได้ดังนี้

ไตรมาสที่ ๑ ภาพรวม เป้าหมายร้อยละ ๓๒.๐๐ เบิกจ่ายร้อยละ ๑๙.๐๐ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ ๑๓.๐๐ รายจ่ายประจำ เป้าหมายร้อยละ ๓๖.๐๐ เบิกจ่ายร้อยละ ๑๗.๗๑ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ ๑๘.๒๙ รายจ่ายลงทุน เป้าหมายร้อยละ ๒๐.๐๐ เบิกจ่ายร้อยละ ๒๒.๕๖ สูงกว่าเป้าหมายร้อยละ ๒.๕๖

ไตรมาสที่ ๒ ภาพรวม เป้าหมายร้อยละ ๕๔.๐๐ เบิกจ่ายร้อยละ ๔๑.๒๖ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ ๑๒.๗๔ รายจ่ายประจำ เป้าหมายร้อยละ ๕๗.๐๐ เบิกจ่ายร้อยละ ๓๙.๓๔ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ ๑๗.๖๖ รายจ่ายลงทุน เป้าหมายร้อยละ ๔๕.๐๐ เบิกจ่ายร้อยละ ๔๖.๘๖ สูงกว่าเป้าหมายร้อยละ ๑.๘๖

ไตรมาสที่ ๓ ภาพรวม เป้าหมายร้อยละ ๗๗.๐๐ เบิกจ่ายร้อยละ ๖๒.๐๓ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ ๑๔.๙๗ รายจ่ายประจำ เป้าหมายร้อยละ ๘๐.๐๐ เบิกจ่ายร้อยละ ๖๑.๒๔ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ ๑๘.๗๖ รายจ่ายลงทุน เป้าหมายร้อยละ ๖๕.๐๐ เบิกจ่ายร้อยละ ๖๔.๔๒ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ ๐.๕๘

ไตรมาสที่ ๔ ภาพรวม เป้าหมายร้อยละ ๑๐๐ เบิกจ่ายร้อยละ ๘๘.๓๐ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ ๑๑.๗๐ รายจ่ายประจำ เป้าหมายร้อยละ ๑๐๐ เบิกจ่ายร้อยละ ๘๙.๖๖ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ ๑๐.๓๔ รายจ่ายลงทุน เป้าหมายร้อยละ ๑๐๐ เบิกจ่ายร้อยละ ๘๔.๐๗ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ ๑๕.๙๓

จากผลการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีข้างต้น ทั้งรายจ่ายประจำและรายจ่ายลงทุน ต่ำกว่าเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนดเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะรายจ่ายประจำเมื่อพิจารณาเป็นรายไตรมาสแล้ว ต่ำกว่าเป้าหมายทุกไตรมาส ผู้วิจัยได้ศึกษา สอบถาม รวมทั้งสัมภาษณ์ ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณในด้านต่าง ๆ แล้ว สามารถวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้การเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนี้

๑. หน่วยไม่สามารถปฏิบัติงานและใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้

๒. หน่วยไม่มีแรงรัดการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณอย่างจริงจัง หรือขาดการควบคุม กำกับดูแล ติดตาม แรงรัดการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามแนวทางหรือ มาตรการของรัฐบาล หรือมติคณะกรรมการติดตามแรงรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี ของกองบัญชาการกองทัพไทยที่กำหนด

๓. งาน/โครงการของหน่วย ที่ต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ใช้เวลาในการเริ่มดำเนินการ วิธีจัดซื้อจัดจ้างค่อนข้างนาน ส่งผลให้การก่อกั้นผู้กักขังล่าช้า ไม่เป็นไปตามแนวทางตามมาตรการฯ ที่รัฐบาลกำหนด ประกอบกับในแต่ละงาน/โครงการมีระยะเวลาในการส่งมอบงาน จึงทำให้ผลการเบิกจ่าย ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในไตรมาสที่ ๔ และมีงบประมาณบางส่วนต้องขอเงินไว้เบิกเหลือมปี กรณีมีหนี้ผูกพัน เนื่องจากยังไม่ครบกำหนดการส่งมอบ โดยมีสาเหตุหลัก ๆ ดังนี้

๓.๑ การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในการจัดทำให้ตรงกับสภาวะการณ์หรือความต้องการ ใช้งานจริงของหน่วยใช้ในปัจจุบัน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ รวมทั้ง สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๓.๒ ความไม่พร้อมของงาน/โครงการ ในเรื่องแบบรูปรายการละเอียด และการประมาณ ราคา การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ และราคากลาง

๓.๓ การออกแบบรูปรายการละเอียด และ/หรือการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ ไม่ถูกต้องหรือไม่มีขายในท้องตลาด หรือราคากลางต่ำเกินไป หรือสูงเกินความเป็นจริง จนต้องมีการ ทบทวน ตรวจสอบ และยกเลิกการจัดทำ หรือปรับปรุงแก้ไขแบบรูปรายการละเอียด หรือกำหนด คุณลักษณะเฉพาะ และราคากลางใหม่

๓.๔ เอกสาร หลักฐาน ในการดำเนินการ หรือการดำเนินการวิธีจัดทำให้ไม่ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์

๓.๕ ความไม่ชัดเจนของนโยบาย หรือแนวทางในการปฏิบัติ

๓.๖ หน่วยไม่ดำเนินการ หรือไม่แรงรัดการดำเนินงาน/โครงการ หรือขาดการควบคุม กำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง

๔. กระบวนการขอเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีล่าช้า มีสาเหตุ ดังนี้

๔.๑ เอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบการวางฎีกาขอเบิกจ่ายของหน่วย ขอเบิกไม่เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือคำสั่งที่กำหนด รวมทั้งไม่ถูกต้องครบถ้วน

๔.๒ หน่วยขอเบิกส่วนใหญ่ ไม่ได้จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับกรมการเงินทหาร อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง หรือไม่เร่งรีบในการแก้ไขเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ เป็นผลให้การเบิกจ่าย ให้กับส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย/ผู้ขาย/ผู้รับจ้าง/ผู้ให้เช่า ล่าช้า

๔.๓ ขาดการควบคุมกำกับดูแล ติดตาม แรงรัดในการขอเบิก และ/หรือการแก้ไข เอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ของหน่วยเบิก/เจ้าหน้าที่พัสดุ

๔.๔ การตรวจรับพัสดุของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และการรวบรวมเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบการวางฎีกาขอเบิกจ่ายของหน่วยขอเบิก เจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วย และผู้ควบคุมงาน รวมทั้งเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือ คำชี้แจงที่กำหนด และ/หรือไม่ถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์

๔.๕ กระบวนการตรวจสอบการขอเบิกของการเงินหน่วยล่าช้า อันเนื่องมาจาก ปัญหาบุคลากร ความรู้ความสามารถ หรือไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

เปรียบเทียบการบริหารจัดการงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย กับหน่วยงานอื่น ๆ

จากข้อมูลในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMIS) ของกรมบัญชีกลาง ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ มีหน่วยรับงบประมาณทั้งสิ้น ๓๘๑ หน่วยงาน มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี พ.ศ.๒๕๖๒ หลังการโอนเปลี่ยนแปลงได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ร้อยละ ๑๐๐ มีจำนวน ๑๔๘ หน่วยงาน โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมที่มีผลการเบิกจ่าย ณ สิ้นไตรมาส ๔ ได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนดร้อยละ ๑๐๐ เพียงหน่วยงานเดียวคือ สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ

เมื่อพิจารณาตามผลการเบิกจ่าย พ.ศ.๒๕๖๒ ในระดับกระทรวง ผลการเบิกจ่ายของกระทรวงกลาโหม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ณ สิ้นไตรมาส ๔ จากระบบ GFMIS สรุปดังนี้

รายจ่ายภาพรวม งบประมาณหลังโอนเปลี่ยนแปลง ได้รับทั้งสิ้น ๒๒๒,๖๕๒.๔๕ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑๘๔,๔๘๖.๖๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๘๖

รายจ่ายประจำ งบประมาณได้รับทั้งสิ้น ๑๖๓,๘๘๘.๓๒ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑๕๐,๘๔๗.๑๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๐๔

รายจ่ายลงทุน งบประมาณได้รับทั้งสิ้น ๕๘,๗๖๔.๑๒ ล้านบาท เบิกจ่าย ๓๓,๖๓๙.๕๗ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๒๕

สำหรับผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี พ.ศ.๒๕๖๒ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหม ณ สิ้นไตรมาส ๔ จากระบบ GFMIS เรียงลำดับผลการเบิกจ่ายจากน้อยไปมาก ดังนี้

กองทัพอากาศ รายจ่ายภาพรวม งบประมาณหลังโอนเปลี่ยนแปลง ได้รับทั้งสิ้น ๔๑,๐๕๘.๘๙ ล้านบาท เบิกจ่าย ๓๐,๙๕๘.๕๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๔๐

กองทัพบก รายจ่ายภาพรวม งบประมาณหลังโอนเปลี่ยนแปลง ได้รับทั้งสิ้น ๑๐๘,๖๕๓.๓๒ ล้านบาท เบิกจ่าย ๘๙,๓๓๔.๘๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๒๒

กองทัพเรือ รายจ่ายภาพรวม งบประมาณหลังโอนเปลี่ยนแปลง ได้รับทั้งสิ้น ๔๔,๖๐๐.๒๔ ล้านบาท เบิกจ่าย ๓๘,๔๓๔.๓๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๑๘

กองบัญชาการกองทัพไทย รายงานภาพรวม งบประมาณหลังโอนเปลี่ยนแปลง ได้รับทั้งสิ้น ๑๗,๐๘๑.๕๔ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑๕,๐๘๒.๑๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๓๐

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม รายงานภาพรวม งบประมาณหลังโอนเปลี่ยนแปลง ได้รับทั้งสิ้น ๑๐,๐๑๘.๙๘ ล้านบาท เบิกจ่าย ๙,๔๓๗.๓๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๑๙

สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ รายงานภาพรวม งบประมาณหลังโอนเปลี่ยนแปลง ได้รับทั้งสิ้น ๑,๒๓๙.๔๗ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑,๒๓๙.๔๗ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

จากข้อมูลเปรียบเทียบผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี พ.ศ.๒๕๖๒ ในส่วนของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมทั้ง ๖ หน่วยงาน สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ มีผลการเบิกจ่ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ส่วนหน่วยงานที่เหลือ ๕ หน่วยงาน ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด โดยกองทัพอากาศเบิกจ่ายต่ำสุด ส่วนกองบัญชาการกองทัพไทยมีผลการเบิกจ่ายเป็นลำดับที่ ๓ รองจากสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

สรุป

โครงสร้างงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ของกองบัญชาการกองทัพไทย มี ๘ แผนงาน ๑๖ ผลผลิต/โครงการ ๓๕ กิจกรรมหลัก และในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ ได้ปรับปรุงเป็น ๙ แผนงาน ๑๔ ผลผลิต/โครงการ ๓๕ กิจกรรมหลัก ซึ่งการกำหนดโครงสร้างงบประมาณในระดับแผนงาน ผลผลิต และกิจกรรม จะมีส่วนสำคัญ กรณีที่มีความจำเป็นต้องโอนงบประมาณภายใต้แผนงาน ผลผลิต เดียวกัน หรือข้ามแผนงาน ซึ่งจะมีผลต่อการเบิกจ่ายงบประมาณด้วย

สำหรับผลการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ของหน่วยรับงบประมาณทั้ง ๓๘๑ หน่วยงาน มีหน่วยงานที่ผลเบิกจ่ายเป็นไปตามเป้าหมาย คือร้อยละ ๑๐๐ จำนวน ๑๔๘ หน่วยงาน โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมที่มีผลการเบิกจ่าย ณ สิ้นไตรมาส ๔ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ เพียงหน่วยงานเดียวคือ สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ส่วนหน่วยงานที่เหลือ ๕ หน่วยงาน ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด โดยกองบัญชาการกองทัพไทยมีผลการเบิกจ่าย ณ สิ้นไตรมาส ๔ รายงานภาพรวม งบประมาณหลังโอนเปลี่ยนแปลง ได้รับทั้งสิ้น ๑๗,๐๘๑.๕๔ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑๕,๐๘๒.๑๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๓๐ เมื่อแยกเป็น รายงานประจำ งบประมาณได้รับทั้งสิ้น ๑๒,๙๑๙.๔๓๘ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑๑,๕๘๓.๐๘๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๖๖ รายงานลงทุน งบประมาณที่ได้รับทั้งสิ้น ๔,๑๖๒.๑๐๔ ล้านบาท เบิกจ่าย ๓,๔๙๙.๐๙๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๐๗

บทที่ ๔

การเพิ่มประสิทธิภาพในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ของกองบัญชาการกองทัพไทย

การเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกองบัญชาการกองทัพไทย มีการพัฒนาประสิทธิภาพในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณมาโดยต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ มีผลการเบิกจ่ายเป็นลำดับที่ ๓ จากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหม รวมทั้งสิ้น ๖ หน่วยงาน เป็นผลจากมีมาตรการในการกำกับดูแลและเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของหน่วยรับงบประมาณอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะจากการดำเนินการของคณะกรรมการติดตามเร่งรัดการใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีของกองบัญชาการกองทัพไทย แต่อย่างไรก็ตามหากมีการศึกษาและกำหนดแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยเพิ่มมากยิ่งขึ้น ก็จะสามารถเพิ่มผลการเบิกจ่ายงบประมาณในปีงบประมาณต่อไปได้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของกองบัญชาการกองทัพไทยในปีงบประมาณที่ผ่านมา เพื่อกำหนดแนวคิดในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย อันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยในอนาคตต่อไป

แนวคิดการปรับปรุงโครงสร้างงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย

โครงสร้างงบประมาณจะมีความสอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการประจำปี ซึ่งต้องมีความเหมาะสมถูกต้อง เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ กองบัญชาการกองทัพไทยมีโครงสร้างงบประมาณประกอบด้วย ๘ แผนงาน ๑๖ ผลผลิต/โครงการ ๓๕ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๑. แผนงานบุคลากรภาครัฐด้านความมั่นคง ประกอบด้วย ๑ ผลผลิต ๑ กิจกรรมหลัก
๒. แผนงานพื้นฐานด้านความมั่นคง ประกอบด้วย ๒ ผลผลิต ๖ กิจกรรมหลัก
๓. แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ประกอบด้วย ๒ ผลผลิต/โครงการ ๓ กิจกรรมหลัก
๔. แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้านความมั่นคง ประกอบด้วย ๑ ผลผลิต/โครงการ ๓ กิจกรรมหลัก

๕. แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ ประกอบด้วย ๕ ผลผลิต/โครงการ
๑๖ กิจกรรมหลัก

๖. แผนงานยุทธศาสตร์ปรับกระบวนการทำงานของกลไกที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคง
จากแนวตั้งสู่แนวราบ ประกอบด้วย ๑ ผลผลิต/โครงการ ๑ กิจกรรมหลัก

๗. แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย
๒ ผลผลิต/โครงการ ๒ กิจกรรมหลัก

๘. แผนงานบูรณาการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย
๒ ผลผลิต/โครงการ ๓ กิจกรรมหลัก

เนื่องจากตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ หมวด ๔ การใช้งบประมาณ
รายจ่าย การโอนงบประมาณรายจ่าย การโอนเงินจัดสรรหรือการเปลี่ยนแปลงเงินจัดสรร โดยให้ถือปฏิบัติ
ตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการใช้เงินงบประมาณรายจ่าย การโอนเงินจัดสรร หรือการเปลี่ยนแปลงเงินจัดสรร
พ.ศ.๒๕๖๒ ซึ่งมีสาระสำคัญคือ กรณีมีความจำเป็นเพื่อจัดทำผลผลิตหรือโครงการให้บรรลุเป้าหมาย
ตามแผนการปฏิบัติงาน และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ หัวหน้าหน่วยรับงบประมาณอาจโอนเงินจัดสรร
หรือเปลี่ยนแปลงเงินจัดสรร ภายใต้แผนงาน ผลผลิตหรือโครงการเดียวกันได้ โดยไม่ต้องขออนุมัติ
จากสำนักงบประมาณ ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด

ในการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ของกองบัญชาการ-
กองทัพไทย มีงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรบางรายการ ที่ต้องขอปรับโอนหรือเปลี่ยนแปลงเนื่องจาก
มีการปรับเปลี่ยนแผนงาน โครงการ ให้เป็นไปตามสถานการณ์ในปัจจุบัน แต่มีหลายรายการ
ที่เป็นการขอโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณข้ามผลผลิต ต้องขออนุมัติจากสำนักงบประมาณ ทำให้ต้อง
ใช้เวลาในการดำเนินการเป็นเวลานาน ส่งผลต่อการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
ของกองบัญชาการกองทัพไทยส่วนหนึ่งได้ ดังนั้น หากกองบัญชาการกองทัพไทยใช้ข้อมูลจากบทเรียน
ในอดีตที่ผ่านมา และคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคตได้อย่างแม่นยำ ก็สมควรที่จะดำเนินการ
ปรับปรุงโครงสร้างงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยสำหรับในปีงบประมาณต่อไป เพื่อที่จะได้
ไม่ต้องขอปรับโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณข้ามผลผลิต หรือให้มีน้อยที่สุด ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง
ในการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยต่อไป โดยมีแนวทาง
ที่สามารถดำเนินการได้ เช่น ปรับลดหรือยุบรวมกิจกรรมที่มีลักษณะเดียวกัน แต่อยู่ต่างผลผลิตให้อยู่ใน
ผลผลิตเดียวกัน ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปี ยุทธศาสตร์ชาติ และแนวทาง
นโยบายต่าง ๆ ซึ่งควรจะมีการพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสม
ถูกต้องต่อไป

แนวคิดในการเพิ่มประสิทธิภาพการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของ กองบัญชาการกองทัพไทย

จากการวิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการ-
กองทัพไทย สามารถนำมากำหนดแนวคิดในการเพิ่มประสิทธิภาพการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ
ของกองบัญชาการกองทัพไทย ดังนี้

๑. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่าย
ประจำปีของกองบัญชาการกองทัพไทย

๑.๑ วางแผนและจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณให้สอดคล้อง
กับแผนปฏิบัติราชการของกองบัญชาการกองทัพไทย แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงกลาโหม
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนยุทธศาสตร์ระยะ ๒๐ ปี ตามลำดับ และงานภายใต้แผนงาน
ต่าง ๆ อย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน และสามารถตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์ได้จริง

๑.๒ การจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี
ดังนี้

๑.๒.๑ จัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้มี
ผลการเบิกจ่ายสอดคล้องเป้าหมายการเบิกจ่าย/การใช้จ่ายงบประมาณที่รัฐบาลจะกำหนด รวมทั้ง
ต้องสามารถปฏิบัติได้จริง

๑.๒.๒ จัดทำแผนการก่องหน้ผูกพันในงาน/โครงการที่ต้องดำเนินการจัดซื้อ
จัดจ้าง ให้สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ทั้งนี้ต้องสามารถปฏิบัติ
ได้จริง โดยจะต้องจัดทำแผนการดำเนินงาน/โครงการ ตามห้วงระยะเวลา (Time Line) ประกอบกับ
การจัดทำแผนการก่องหน้ผูกพัน เพื่อแสดงความเป็นไปได้ของแผนการก่องหน้ผูกพันและการเบิกจ่าย
งบประมาณ

๑.๓ ปรับวงรอบการปฏิบัติงานและการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี
จากเดิมที่วางแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณไว้ในไตรมาสที่ ๓ และ ๔ มาดำเนินการ
ในไตรมาสที่ ๑ และ ๒ เว้นกรณีที่มีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการตามวงรอบการปฏิบัติเดิม หรือไม่สามารถ
ปรับวงรอบการปฏิบัติได้

๑.๔ เร่งรัดการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ให้สามารถเบิกจ่ายงบประมาณ
ในไตรมาสที่ ๑ ให้มากที่สุด หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของวงเงินที่ได้รับการจัดสรร และดำเนินการ
ให้แล้วเสร็จในไตรมาสที่ ๒ เว้นกรณีที่มีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการตามแผน

๑.๕ เร่งรัดการจัดหาวัสดุ (วัสดุสำนักงาน หรือสิ่งอุปกรณ์สิ้นเปลืองที่เก็บรักษาได้)
เพื่อแจกจ่ายให้กับผู้ใช้งานในรอบ ๙ เดือนแรก ให้แล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ ๑ และรอบ ๓ เดือนหลัง

ให้แล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ ๓ เว้นรายการจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิง ให้ใช้จ่ายตามจริง หรือสอดคล้องกับความเป็นจริงตามแผนที่กำหนดไว้

๑.๖ เร่งรัดการทำสัญญาว่าจ้างดูแลบำรุงรักษาระบบงาน งานจ้างเหมาทำความสะอาด งานจ้างรักษาความปลอดภัย งานเช่าเครื่องถ่ายเอกสาร หรืองานอื่นใดที่เป็นการจ้างหรือเช่าต่อเนื่องแบบเดียวกัน ให้ได้ข้อยุติก่อนปีงบประมาณในชั้นรอลงนามในสัญญา และให้เบิกเงินให้กับผู้รับจ้าง หรือให้เช่าทุกเดือน เว้นงานจ้างดูแลบำรุงรักษาที่มีลักษณะต้องดำเนินการตามวงรอบระยะเวลา หรือระยะทางหรือทางเทคนิคตามสัญญา หรือข้อตกลงที่กำหนดไว้

๑.๗ เตรียมความพร้อมของงาน/โครงการ ที่ต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ว่าจะอยู่ในรายจ่ายใด ให้มีความพร้อมล่วงหน้าก่อนปีงบประมาณ ในเรื่องแบบรูปรายการละเอียด การประมาณราคา การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ และราคากลาง โดยจะต้องได้รับการอนุมัติแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง และดำเนินการล่วงหน้าก่อนปีงบประมาณ หลังทราบกรอบวงเงินที่ชัดเจนแล้ว ให้ได้ข้อยุติในชั้นไม่ผูกพันงบประมาณ และ/หรือก่อนนี้ผูกพันได้ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ หรืออย่างช้าภายในไตรมาสที่ ๑ ของทุกปีงบประมาณ ทั้งนี้ต้องสามารถเบิกจ่ายได้ภายในปีงบประมาณ หากพิจารณาแล้วว่างาน/โครงการใด ไม่สามารถเบิกจ่ายได้ภายในปีงบประมาณให้พิจารณาจัดทำเป็นโครงการผูกพันข้ามปีงบประมาณ

๑.๘ ดำเนินการตรวจติดตาม เร่งรัด การเตรียมความพร้อมของงาน/โครงการ ที่ต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ในเรื่องแบบรูปรายการละเอียด การประมาณราคา การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ และราคากลาง ให้มีความพร้อมล่วงหน้าก่อนปีงบประมาณ รวมทั้งเร่งรัดการดำเนินงาน/โครงการฯ เพื่อให้สามารถก่อนนี้ผูกพันและเบิกจ่ายได้ตั้งแต่ไตรมาสที่ ๑ เป็นต้นไป

๑.๙ ให้ส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทยที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ โครงการ และรายการจัดหาครุภัณฑ์ จัดทำแผนการดำเนินงาน/โครงการ ตามห้วงระยะเวลา (Time Line) นำมารับการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน/โครงการ และการใช้จ่ายงบประมาณว่าสามารถดำเนินการได้ตามแนวทางที่กำหนด และเบิกจ่ายงบประมาณได้ทันในปีงบประมาณนั้น ๆ หรือไม่ ในชั้นตรวจสอบความต้องการงบประมาณ และการตรวจติดตาม ความพร้อมและความก้าวหน้าในการดำเนินงาน/โครงการประจำปีของทุกปีงบประมาณ

๑.๑๐ ดำรงการติดตาม เร่งรัดการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย ทั้งการประชุมติดตาม, การติดตามจากเอกสารรายงานของหน่วย อย่างต่อเนื่อง

๑.๑๑ ไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงรายการจัดหา หรือรายละเอียดในการจัดหา หากพิจารณาแล้วว่างาน/โครงการนั้น ไม่ตรงกับความต้องการในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป หรือพิจารณาแล้วไม่สามารถดำเนินการได้ตามแนวทางตามมาตรการที่รัฐบาลกำหนด รวมทั้งไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ในปีงบประมาณ ให้ปรับแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ไปใช้จ่ายในรายการอื่น

ที่มีความพร้อมและสามารถดำเนินการได้ทันที รวมทั้งเบิกจ่ายงบประมาณได้แล้วเสร็จในงบประมาณ ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้วัตถุประสงค์ หรือเป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติการของกองบัญชาการกองทัพไทย ซึ่งเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการของกระทรวงกลาโหม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนยุทธศาสตร์ระยะ ๒๐ ปี ตามลำดับ เปลี่ยนแปลงไป

๑.๑๒ วางระบบการควบคุม การตรวจสอบประเมินผล และการรายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วย ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

๒. แนวทางในการเบิกเงินของหน่วยขอเบิกและหน่วยเบิก โดยส่วนของกองบัญชาการกองทัพไทย หน่วยขอเบิก หมายถึง ส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย หรือหน่วยขึ้นตรงส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย ที่มีหน้าที่ขอเบิกเงินจากหน่วยเบิกเงินจากคลัง หน่วยเบิก หมายถึง กรมการเงินทหาร หรือส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย หรือหน่วยขึ้นตรงส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทยที่มีหน้าที่เบิกเงินจากคลัง คลัง หมายถึง กรมบัญชีกลาง และสำนักงานคลังจังหวัด ดังนี้

๒.๑ เร่งรัดการเบิกเงินให้กับส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทยหรือผู้ขาย ผู้รับจ้าง ผู้ให้เช่า ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

๒.๑.๑ งานทั่วไป (เว้นงานซื้อ งานจ้าง และการเช่าทรัพย์สิน)

๒.๑.๑.๑ ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานทั่วไปนั้น ๆ ของหน่วย รวบรวมเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ขอเบิกเงินต่อการเงินของหน่วย ภายใน ๕ วันทำการ หลังเสร็จสิ้นการดำเนินการแล้ว

๒.๑.๑.๒ การเงินของหน่วย ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของเอกสารหลักฐานในสำคัญต่าง ๆ ประกอบฎีกาเบิกงาน และขอเบิกเงินต่อหน่วยเบิก ให้แล้วเสร็จภายใน ๕ วันทำการ หลังได้รับเรื่องเบิกเงินจากผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานทั่วไปนั้น ๆ ของหน่วย

๒.๑.๑.๓ หน่วยเบิก ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของเอกสาร หลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบฎีกาเบิกเงิน และขอเบิกเงินต่อหน่วยเบิก ให้แล้วเสร็จภายใน ๕ วันทำการ หลังได้รับเรื่องเบิกเงินจากหน่วยขอเบิก

๒.๑.๒ งานเช่าทรัพย์สิน งานจ้างเหมาทำความสะอาด งานจ้างรักษาความปลอดภัย อาคารสถานที่ งานจ้างดูแลบำรุงรักษาระบบ หรืองานอื่นใดที่มีลักษณะที่ต้องเบิกเงินให้กับผู้เช่าหรือผู้รับจ้างเป็นรายเดือน

๒.๑.๒.๑ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วยดำเนินการตรวจรับพัสดุ ให้แล้วเสร็จภายใน ๓ วันทำการ หลังครบกำหนดการส่งมอบหรือชำระเงินตามสัญญาหรือข้อตกลง หากการตรวจรับพัสดุนั้นไม่มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์

ตามสัญญาหรือข้อตกลงที่กำหนดไว้ ให้นำหน่วยเร่งรัดการส่งมอบหรือแก้ไข พร้อมดำเนินการปรับหรือชดเชยหรือลดค่าปรับในแต่ละกรณีให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

๒.๑.๒.๒ เจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วย ขอเบิกเงินให้กับผู้ให้เช่าทรัพย์สิน หรือผู้รับจ้างต่อการเงินของหน่วย ให้แล้วเสร็จภายใน ๓ วันทำการ หลังจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุตรวจรับแล้วเสร็จ

๒.๑.๒.๓ การเงินของหน่วย ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบฎีกาเบิกเงิน และขอเบิกเงินต่อหน่วยเบิก ให้แล้วเสร็จภายใน ๕ วันทำการ หลังได้รับเรื่องเบิกเงินจากเจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วย

๒.๑.๒.๔ หน่วยเบิก ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบฎีกาเบิกเงิน และขอเบิกเงินจากคลัง ให้แล้วเสร็จภายใน ๕ วันทำการหลังได้รับเรื่องเบิกเงินจากหน่วยขอเบิก

๒.๑.๓ งานซื้อหรืองานจ้าง (เว้นงานจ้างก่อสร้าง)

๒.๑.๓.๑ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วยดำเนินการตรวจรับพัสดุ ให้แล้วเสร็จภายใน ๕ วันทำการ หลังผู้ขายหรือผู้รับจ้างส่งมอบพัสดุแล้ว เว้นการตรวจรับพัสดุนั้นมีเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา หรือข้อตกลงที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการมากกว่า ๕ วันทำการ เช่น ต้องมีการทดลอง ทดสอบ ในทางเทคนิคหรือวิทยาศาสตร์ หรือต้องนำพัสดุหรือต้องเดินทางไปทดลอง ทดสอบพัสดุนั้น ณ สถานที่ที่ได้กำหนดไว้ ทั้งในหรือต่างประเทศ ทั้งนี้ต้องดำเนินการตรวจรับพัสดุนั้นให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในลักษณะล่วงหน้า และคู่ขนาน หากการตรวจรับพัสดุนั้น ไม่มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ตามสัญญา หรือข้อตกลงที่กำหนดไว้ ให้นำหน่วยเร่งรัดการส่งมอบหรือแก้ไข พร้อมดำเนินการปรับหรือชดเชยหรือลดค่าปรับในแต่ละกรณีให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

๒.๑.๓.๒ เจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วย ขอเบิกเงินให้กับผู้ให้เช่าทรัพย์สิน หรือผู้รับจ้างต่อการเงินของหน่วย ให้แล้วเสร็จภายใน ๓ วันทำการ หลังจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุตรวจรับแล้วเสร็จ

๒.๑.๓.๓ การเงินของหน่วย ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบฎีกาเบิกเงิน และขอเบิกเงินต่อหน่วยเบิก ให้แล้วเสร็จภายใน ๕ วันทำการ หลังได้รับเรื่องเบิกเงินจากเจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วย

๒.๑.๓.๔ หน่วยเบิก ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบฎีกาเบิกเงิน และขอเบิกเงินจากคลัง ให้แล้วเสร็จภายใน ๕ วันทำการหลังได้รับเรื่องเบิกเงินจากหน่วยขอเบิก

๒.๑.๔ งานจ้างก่อสร้าง

๒.๑.๔.๑ ประธานกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือเจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วยแจ้งและกำหนดวันตรวจรับพัสดุต่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ผู้ควบคุมงาน ผู้รับจ้าง และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) ภายใน ๓ วันทำการ หลังได้รับทราบการส่งมอบพัสดุจากผู้รับจ้าง

๒.๑.๔.๒ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ผู้ควบคุมงาน ผู้รับจ้าง ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) และเจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วย ดำเนินการตรวจรับพัสดุ ให้แล้วเสร็จภายใน ๕ วันทำการ หลังผู้รับจ้างส่งมอบพัสดุแล้วเว้นการตรวจรับพัสดุนั้นมีเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือข้อตกลงที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการมากกว่า ๕ วันทำการ เช่น ต้องมีการทดลองทดสอบ ในทางเทคนิคหรือวิทยาศาสตร์ หรือต้องเดินทางไปตรวจ ทดลอง ทดสอบพัสดุนั้น ณ สถานที่ที่อยู่ห่างไกล หรือต้องใช้ระยะเวลาเดินทาง ทั้งนี้ต้องดำเนินการตรวจรับพัสดุนั้นให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในลักษณะล่วงหน้าและคู่ขนาน หากการตรวจรับพัสดุนั้น ไม่มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ตามสัญญา หรือข้อตกลงที่กำหนดไว้ให้หน่วยเร่งรัดการส่งมอบหรือแก้ไข พร้อมดำเนินการปรับหรือขอลดหรืองดค่าปรับในแต่ละกรณีให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

๒.๑.๔.๓ เจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วย ขอเบิกเงินให้กับผู้ขายหรือผู้รับจ้างต่อการเงินของหน่วย ให้แล้วเสร็จภายใน ๓ วันทำการ หลังจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุตรวจรับแล้วเสร็จ

๒.๑.๔.๔ การเงินของหน่วย ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบฎีกาเบิกเงิน และขอเบิกเงินต่อหน่วยเบิกให้แล้วเสร็จภายใน ๕ วันทำการ หลังได้รับเรื่องเบิกเงินจากเจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วย

๒.๑.๔.๕ หน่วยเบิก ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบฎีกาเบิกเงิน และขอเบิกเงินจากคลัง ให้แล้วเสร็จภายใน ๕ วันทำการหลังได้รับเรื่องเบิกเงินจากหน่วยขอเบิก

๒.๒ เอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบฎีกาเบิกเงินของหน่วยขอเบิกต้องเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง คำชี้แจง มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องที่มีผลใช้บังคับ และตามบัญชีตรวจสอบ (Checklist) เอกสารประกอบฎีกาเบิกเงินที่กรมการเงินทหารกำหนด ทั้งนี้ต้องถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์และหน่วยขอเบิกต้องจัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับการเงินของหน่วย และหน่วยเบิกอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง หากเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบฎีกาเบิกงานของหน่วยขอเบิกไม่ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ให้หน่วยเบิก และการเงินของหน่วยแจ้งให้หน่วยขอเบิก หรือเจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วยทราบ และเร่งรัดแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน ๑ วันทำการหลังจากได้รับแจ้งเฉพาะในกรณีที่หน่วยขอเบิกสามารถควบคุมได้ สำหรับในกรณีที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของหน่วยขอเบิก ต้องแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน ๕ วัน

๒.๓ ผู้ควบคุมงานจ้างนั้น ๆ ต้องดำเนินการบันทึกและรายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างให้ละเอียด ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุทราบทุกสัปดาห์ ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ ที่กำหนด เพื่อลดปัญหาความผิดพลาด หรือความไม่ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ของเอกสารใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบฎีกาเบิกเงินเนื่องจากตามระเบียบฯ ได้กำหนดเป็นเอกสารสำคัญของทางราชการ ในการตรวจสอบของผู้มีหน้าที่ไว้

๒.๔ หน่วยเบิก ติดตามเร่งรัดการแก้ไขเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบฎีกาเบิกเงินของหน่วยขอเบิกที่ดำเนินการไม่ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ หากไม่ดำเนินการหรือดำเนินการไม่ทันตามที่กำหนด ๒.๓ ให้รายงานผู้บังคับบัญชานั้น ๆ ทราบโดยเร็ว

๒.๕ กรณีที่หน่วยเบิก มีปริมาณงานในการขอเบิกเงินมากกว่า ๖๐ เรื่องต่อวัน หรือเกินขีดจำกัดที่ผู้ปฏิบัติงานจะสามารถตรวจเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ให้มีความถูกต้อง โดยละเอียดตามที่กำหนดได้ ให้พิจารณาจัดลำดับความเร่งด่วนในการขอเบิกเงินให้กับหน่วยตามความเห็นสมควร รายการขอเบิกเงินที่มีความเร่งด่วนให้ดำเนินการภายใน ๕ วันทำการ สำหรับรายการขอเบิกเงินที่มีความเร่งด่วนรองลงมา ให้พิจารณาดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

๒.๖ หน่วยเหล่าสายวิทยาการ ต้องควบคุม กำกับดูแลผู้ปฏิบัติงานด้านการส่งกำลังบำรุง และด้านการเงินการบัญชีของหน่วยขอเบิกตามความรับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง คำชี้แจง มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องที่มีผลใช้บังคับ รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ ที่ส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย ที่มีคำสั่งให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด หากพบว่าผู้ปฏิบัติงานฯ ดังกล่าว ยังขาดความรู้ความเข้าใจ หรือปฏิบัติไม่ถูกต้อง ครบถ้วน ตามที่กำหนดให้หน่วยเหล่าสายวิทยาการ จัดการฝึกอบรมให้กับผู้ปฏิบัติงานฯ ดังกล่าว

แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ

นางสาวศรินทิพย์ ธนวิจิตรพันธ์ ผู้อำนวยการกองมาตรฐาน ๒ สำนักงบประมาณ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิระดับผู้บริหารของสำนักงบประมาณ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำหนดแนวทาง นโยบายด้านการงบประมาณในภาพรวมของประเทศให้แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการใช้จ่ายงบประมาณ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี ดังนี้

๑. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากส่วนราชการรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่น

๑.๑ ปัญหาจากหน่วยงานที่ดำเนินการในขั้นตอนการตั้งงบประมาณประจำปีงบประมาณโดยไม่ศึกษาความเป็นไปได้ว่างบประมาณที่ขอตั้งไปนั้น จะสามารถนำมาใช้จ่ายได้ทัน

ภายในปีงบประมาณหรือไม่ โดยยังมีโครงการ/รายการ ที่ขอตั้งงบประมาณยังไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ

๑.๒ ยังมีส่วนราชการที่ไม่ได้เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับสถานที่ ราคากลาง ทำให้เมื่อได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณ ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว

๑.๓ การกำหนดแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณไม่ได้กำหนดตามข้อเท็จจริง ทำให้ส่วนราชการต้องมีการปรับแผนระหว่างปี

๑.๔ มีการแก้ไขคุณลักษณะเฉพาะ แบบแปลนหรือเปลี่ยนแปลงรายการ เพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานปัจจุบันและวงเงินงบประมาณที่ได้รับ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ทันที

๑.๕ เงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรบางรายการต่ำกว่าราคากลางทำให้ต้องมีการปรับแผนปรับเปลี่ยนแบบแปลนหรือรูปแบบรายการ หรือขอรับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม ซึ่งต้องขออนุมัติจากหน่วยงานส่วนกลาง หรือสำนักงานงบประมาณ

๑.๖ กรณีเงินเหลือจ่ายจากการจัดซื้อจัดจ้าง บางหน่วยงานไม่โอนเงินกลับส่วนกลาง หรือไม่ขออนุมัติใช้เงินเหลือจ่ายทันที แต่จะดำเนินการเมื่อใกล้สิ้นปีงบประมาณ ส่งผลให้ไม่สามารถก่องหนได้ทันภายในปีงบประมาณ และไม่สามารถกันเงินไว้เบิกเหลือมปีได้ต้องส่งคืนคลังเท่านั้น

๑.๗ ยังมีรายการผูกพันข้ามปีงบประมาณที่ยังไม่สามารถก่องหนได้ ส่งผลให้การเบิกจ่ายเงินงบประมาณในปีปัจจุบันยังไม่สามารถเบิกจ่ายได้ทำให้งบประมาณต้องพับไป และต้องมีการจัดสรรให้ปีงบประมาณถัดไปแทน

๒. ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอก

๒.๑ โครงการที่มีการก่องหนผูกพันงบประมาณมากกว่าหนึ่งปีงบประมาณสำหรับรายการงบประมาณที่มีวงเงินตั้งแต่พันล้านบาทขึ้นไป จะต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติก่อนยื่นคำขอตั้งงบประมาณรายจ่าย ประกอบกับระหว่างดำเนินการดำเนินงานมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของโครงการ โดยการปรับลด/เพิ่มวงเงินค่าก่อสร้าง ยกเลิกและหรือเปลี่ยนแปลงรายการเพื่อไปดำเนินการรายการอื่น เป็นต้น ทำให้เกิดการล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน และแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนด

๒.๒ การส่งมอบพื้นที่ดำเนินการล่าช้า ประชาชนคัดค้านการเข้าดำเนินการในพื้นที่ และปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน

๒.๓ ครุภัณฑ์ที่มีคุณลักษณะพิเศษต้องรอการนำเข้าจากต่างประเทศ เช่น ครุภัณฑ์ทางการแพทย์หรือครุภัณฑ์บางรายการที่มีคุณลักษณะพิเศษและต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการดำเนินการ เช่นการบูรณะโบราณสถาน จึงเกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน

๒.๔ การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐต้องดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐

การจัดซื้อจัดจ้างบางรายการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นบางหน่วยเกิดข้อปัญหา ในขั้นตอนการดำเนินการ ซึ่งยังมีบางรายการมีการประกวดราคาหลายครั้ง มีการขออุทธรณ์จากกรมบัญชีกลาง เนื่องจากผู้รับจ้างขาดคุณสมบัติ ไม่มีผู้ยื่นเสนอราคา หรือมีผู้เสนอราคารายเดียว เป็นผลให้การดำเนินการ ก่อหนี้ผูกพันและการเบิกจ่ายงบประมาณล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด

๒.๕ สภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัว ประกอบกับสงครามการค้า ปัญหาการเมืองของ ประเทศคู่ค้าสำคัญ รวมทั้งค่าเงินบาทของไทยที่แข็งค่าอย่างเนื่อง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทย และความสามารถในการแข่งขัน ประกอบกับเกิดภัยธรรมชาติ เช่น สถานการณ์ภัยแล้งนอกฤดูดูกล น้ำท่วมฉับพลัน ดินสไลด์ และวาตภัย ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานในพื้นที่ และทำให้การดำเนินงาน ของหน่วยรับงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมายการให้บริการที่กำหนดไว้ รวมทั้งการเบิกจ่าย งบประมาณมีความล่าช้าออกไป

๓. ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง/แก้ไข มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่าย งบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป

๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๓.๑.๑ ควรมีการจัดทำแผนแม่บทหรือแผนการพัฒนาในระยะปานกลาง สำหรับโครงการลงทุนที่มีผลต่อการขับเคลื่อนทิศทางการพัฒนาประเทศ เพื่อให้มีทิศทางการดำเนินงาน และช่วงเวลาชัดเจนมากกว่า ๑ ปี และมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานและแผนงบประมาณที่มีความต่อเนื่อง ตลอดทั้งแผน ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานมีการเตรียมวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างไว้เป็นการล่วงหน้าและสามารถ เบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนที่กำหนด รวมทั้งการสร้างเชื่อมั่นให้กับภาคเอกชน

๓.๑.๒ ควรขอความร่วมมือให้หน่วยงานมีการจัดทำรายงานแผนและผล การปฏิบัติงานและการใช้งบประมาณที่ชัดเจน โดยอาจกำหนดเป็นตัวชี้วัด (KPI) เพื่อให้ภาครัฐสามารถ ติดตามผลการดำเนินงานได้ รวมทั้ง เร่งรัดให้มีการใช้จ่ายเงินในทิศทางที่สอดคล้องกับหน่วยงานภาครัฐ อื่น ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้เกิดผลต่อไป

๓.๑.๓ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการติดตาม ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณควบคู่ไปกับการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณ โดยควรมีการดำเนินการ ดังนี้

๓.๑.๓.๑ ควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานกลาง ที่มีหน้าที่ในการติดตามประเมินผลและตรวจสอบความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ ให้มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลที่จำเป็นและนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อไม่ให้เป็นการกระทำการจัดทำ รายงานแก่หน่วยงาน และอาจมีการจัดทำแผนการติดตามประเมินผลร่วมกัน เพื่อไม่ให้ มีการดำเนินการที่ซ้ำซ้อนกัน

๓.๑.๓.๒ โครงการลงทุนที่มีวงเงินสูง ทั้งเงินกู้และเงินนอกงบประมาณ ควรกำหนดให้มีค่าใช้จ่ายในการติดตามประเมินผลโดยหน่วยงานอิสระ เช่น มหาวิทยาลัย หรือ หน่วยงานวิจัยที่มีศักยภาพสูง ทั้งนี้ อาจมีการประเมินผลได้ในหลายระดับ ทั้งก่อนดำเนินการ และเสร็จสิ้นโครงการ เพื่อสามารถตัดสินใจดำเนินโครงการหรือยุติโครงการได้ก่อนที่จะเกิดความเสียหายขึ้น

๓.๑.๓.๓ ควรเร่งดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงระบบการรายงาน ทั้งจากระบบ GFMS (กรมบัญชีกลาง) และระบบ BB-EvMIS (สำนักงบประมาณ) ให้มีข้อมูลใช้ร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เป็นภาระแก่หน่วยงาน และมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน สามารถรายงานต่อรัฐบาล ได้ต่อเนื่องตลอดเวลา รวมทั้ง ให้มีการพัฒนาระบบการติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณเป็นยอดรวมในลักษณะเงินอุดหนุน ได้แก่ องค์การมหาชน หน่วยงานอิสระ ของรัฐ หน่วยงานในกำกับ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีระบบรายงานได้ในลักษณะเดียวกับ รายงานของหน่วยงานอื่น โดยเชื่อมโยงรายงานสู่ระบบ GFMS ได้

๓.๑.๔ การเร่งรัด ติดตาม ประเมินผลการเบิกจ่ายงบประมาณภาครัฐ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อนให้มีเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลควรแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ คือ ด้านการจัดหารายได้ควบคู่กันไปด้วย โดยมอบหมายกระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาเร่งรัดการเพิ่มรายได้ของประเทศ โดยเฉพาะรายได้ จากการท่องเที่ยว ซึ่งประเทศไทยมีต้นทุนด้านการท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน โดยให้มีการลงทุน ด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านการบริการที่มีความเหมาะสมในพื้นที่ศักยภาพ ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึง การท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ โดยตรง

๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๓.๒.๑ ควรมีการจัดประชุมสัมมนา และซักซ้อมความเข้าใจหัวหน้าส่วนราชการ เจ้าของงบประมาณ เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาความเป็นไปได้ ว่างบประมาณที่ขอตีงสามารถนำมาใช้จ่ายได้ทันภายในปีงบประมาณ และเตรียมความพร้อมที่จะดำเนินงานตั้งแต่ขอตีงงบประมาณ รวมทั้ง เสนอแนะให้มีบทลงโทษหัวหน้าส่วนราชการที่ไม่สามารถบริหารงานภายใต้กรอบงบประมาณได้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ เพื่อให้รายการผูกกันข้ามปีสามารถลงนามในสัญญาได้ทันภายในปีงบประมาณแรกที่ได้รับงบประมาณ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน และไม่ทำให้ประชาชนเสียโอกาสที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐตามกรอบระยะเวลา

๓.๒.๒ ส่วนราชการควรเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการสำรวจ การออกแบบ และสถานที่ก่อนการขอตีงงบประมาณ โดยหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุต้องเตรียมการจัดซื้อจัดจ้าง

ในขั้นตอนที่เป็นเรื่องภายในหน่วยงานให้พร้อมไว้ก่อน เช่น การกำหนดรายละเอียดหรือคุณลักษณะเฉพาะ (Specification) คุณสมบัติผู้เสนอราคา เงื่อนไขในการจัดซื้อจัดจ้าง รูปแบบและเนื้อหาของสัญญาที่จะลงนาม เป็นต้น เพื่อให้สามารถลงนามในสัญญาได้เมื่อได้รับจัดสรรเงินงบประมาณ

๓.๒.๓ ส่วนราชการควรวางแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงินให้ใกล้เคียงกับที่ต้องปฏิบัติงานจริง เพื่อให้การปรับแผนระหว่างปีมีน้อยที่สุด รวมทั้ง การดำเนินการโครงการที่ใช้เงินงบประมาณ ที่กันไว้เบิกเหลือมปีและขยายเวลาเบิกจ่ายเงิน ส่วนราชการควรดำเนินการไปพร้อม ๆ กับโครงการที่ใช้เงินงบประมาณปีปัจจุบัน

๓.๒.๔ การจัดหาผู้รับจ้าง ต้องพิจารณาความพร้อมของผู้รับจ้างทุกด้าน ไม่ควรพิจารณาราคาเพียงอย่างเดียว และให้ผู้รับจ้างจัดหาธนาคารค้ำประกัน เพื่อเบิกจ่ายประกันผลงาน และเบิกจ่ายค่า K ให้ผู้รับจ้างก่อนปลายปีงบประมาณ เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนสภาพคล่องทางการเงินระยะสั้น

๓.๒.๕ ควรนำผลการเบิกจ่ายงบประมาณในปีที่ผ่านมา ไปใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้แก่ส่วนราชการฯ ในปีต่อไป เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับศักยภาพการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน

๓.๒.๖ ควรมีการทบทวนเป้าหมายการเบิกจ่ายในภาพรวมและเป้าหมายการเบิกจ่ายในแต่ละไตรมาส โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับการกำหนดแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ส่วนราชการใช้จ่ายในแต่ละไตรมาส ทั้งนี้ อาจพิจารณาทบทวนให้มีการกำหนดเป้าหมายการก่อหนี้เพิ่มขึ้นอีกขั้นตอน นอกเหนือจากการกำหนดเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณ เนื่องจากเมื่อส่วนราชการมีการลงนามในสัญญาเพื่อก่อหนี้ผูกพันแล้ว ผู้รับจ้างก็จะมีเตรียมการก่อสร้าง โดยการจัดซื้อวัสดุและจ้างแรงงานซึ่งจะส่งผลให้มีเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจในส่วนหนึ่งก่อนที่จะมีการเบิกจ่ายจากภาครัฐ การกำหนดเป้าหมายการก่อหนี้ผูกพันจึงเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่ทำให้มีการเร่งรัดการใช้จ่ายและสะท้อนภาพการใช้จ่ายเม็ดเงินในระบบเศรษฐกิจได้

๓.๒.๗ เนื่องจากหน่วยรับงบประมาณบางหน่วยงานเกิดข้อปัญหาในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นผลให้การดำเนินการก่อหนี้ผูกพันและการใช้จ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด ดังนั้น กระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลางควรจะสร้างความรับรู้และความเข้าใจให้แก่บุคลากรหน่วยงานของรัฐอย่างต่อเนื่อง และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่ต้องครบถ้วนแก่ผู้ประกอบการด้วย รวมทั้งนำปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของหน่วยรับงบประมาณ มาปรับปรุงเพื่อหาแนวทางให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป

สรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์ การเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีของ กองบัญชาการกองทัพไทย ในห้วงที่ผ่านมามีการพัฒนาประสิทธิภาพในการเร่งรัดการเบิกจ่าย งบประมาณมาโดยต่อเนื่อง แต่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งได้สัมภาษณ์แนวความคิด ของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการเพิ่มประสิทธิภาพการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ของกองบัญชาการกองทัพไทย โดยการที่จะปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณนั้น ควรดำเนินการทั้งในเชิงนโยบายและเชิงการปฏิบัติของส่วนต่าง ๆ โดยในเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ กองบัญชาการกองทัพไทย คือ การปรับปรุงโครงสร้างงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งต้องมีความเหมาะสมถูกต้อง เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สามารถปรับเปลี่ยน ให้เป็นไปตามสถานการณ์ในแต่ละยุคสมัย เพื่อเป็นกรอบในการบริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับในส่วนของการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ในเชิงการปฏิบัติ นั้น ทั้งจากการปฏิบัติของหน่วยภายในกองบัญชาการกองทัพไทย ซึ่งประกอบด้วยหน่วยขอเบิกและหน่วยเบิก และจากหน่วยงานภายนอกกองบัญชาการกองทัพไทย ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่กันไปในทุกมิติ ให้เกิดความประสานสอดคล้องกัน เพื่อนำไปสู่แนวทางการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของ กองบัญชาการกองทัพไทย ต่อไป

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อศึกษา วิเคราะห์ปัญหาในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ การติดตามตรวจสอบ การบริหารงบประมาณ และเพื่อเสนอแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบงบประมาณ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการจัดทำงบประมาณ จนได้สภาพปัญหาข้อขัดข้องในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย

สรุป

๑. กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นหน่วยรับงบประมาณหน่วยหนึ่งจากหน่วยรับงบประมาณทั้งสิ้น ๓๘๑ หน่วยงาน ในการบริหารงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกองบัญชาการกองทัพไทย จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณที่จัดสรรไว้ในแผนงานต่าง ๆ ตามโครงสร้างงบประมาณที่กำหนดไว้ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ กองบัญชาการกองทัพไทย มี ๘ แผนงาน ๑๖ ผลผลิต/โครงการ ๓๕ กิจกรรมหลัก มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ณ สิ้นไตรมาส ๔ รายจ่ายภาพรวมงบประมาณหลังโอนเปลี่ยนแปลงได้รับทั้งสิ้น ๑๗,๐๘๑.๕๔ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑๕,๐๘๒.๑๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๓๐ เมื่อแยกเป็นรายจ่ายประจำ งบประมาณที่ได้รับทั้งสิ้น ๑๒,๙๑๙.๔๓๘ ล้านบาท เบิกจ่าย ๑๑,๕๘๓.๐๘๑ ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ ๘๙.๖๖ รายจ่ายลงทุน งบประมาณที่ได้รับทั้งสิ้น ๔,๑๖๒.๑๐๔ ล้านบาท เบิกจ่าย ๓,๔๙๘.๐๕๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๐๗ เมื่อเปรียบเทียบกับภายในหน่วยงานสังกัดกระทรวงกลาโหมรวมทั้งสิ้น ๖ หน่วยงาน มีผลการเบิกจ่ายเป็นลำดับที่ ๓

๒. ปัญหาข้อขัดข้องในการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย

๒.๑ หน่วยไม่สามารถปฏิบัติงานและใช้จ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน และแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้

๒.๒ หน่วยไม่มีเร่งรัดการปฏิบัติงานและใช้จ่ายงบประมาณอย่างจริงจัง หรือขาดการควบคุม กำกับดูแล ติดตาม เร่งรัดการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแนวทาง

หรือมาตรการของรัฐบาล หรือมติคณะกรรมการติดตามเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่กำหนด

๒.๓ งาน/โครงการของหน่วย ที่ต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ใช้เวลาในการเริ่มดำเนินการวิธีจัดซื้อจัดจ้างค่อนข้างนาน ส่งผลให้การก่อหนี้ผูกพันล่าช้า ไม่เป็นตามแนวทางตามมาตรการฯ ที่รัฐบาลกำหนด ประกอบกับในแต่ละงาน/โครงการ มีระยะเวลาในการส่งมอบงาน จึงทำให้ผลการเบิกจ่ายส่วนใหญ่เกิดขึ้นในไตรมาสที่ ๔ และมีงบประมาณบางส่วนต้องขอคืนเงินไว้เบิกเหลือในปี กรณีมีหนี้ผูกพัน เนื่องจากยังไม่ครบกำหนดการส่งมอบ โดยมีสาเหตุหลัก ๆ ดังนี้

๒.๓.๑ การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในการจัดหา ให้ตรงกับสภาพการณ์หรือความต้องการใช้งานจริงของหน่วยใช้ในปัจจุบัน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ รวมทั้งสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๓.๒ ความไม่พร้อมของงาน/โครงการ ในเรื่องแบบรูปรายการละเอียด และการประมาณราคา การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ และราคากลาง

๒.๓.๓ การออกแบบรูปรายการละเอียด และ/หรือการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ ไม่ถูกต้องหรือไม่มีขายในท้องตลาด หรือราคากลางต่ำเกินไป หรือสูงเกินความเป็นจริง จนต้องมีการทบทวนตรวจสอบ และยกเลิกการจัดหา หรือปรับปรุงแก้ไขแบบรูปรายการละเอียด หรือกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ และราคากลางใหม่

๒.๓.๔ เอกสาร หลักฐาน ในการดำเนินการ หรือการดำเนินการวิธีจัดหา ไม่ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์

๒.๓.๕ ความไม่ชัดเจนของนโยบาย หรือแนวทางในการปฏิบัติ

๒.๓.๖ หน่วยไม่ดำเนินการ หรือไม่เร่งรัดการดำเนินงาน/โครงการ หรือขาดการควบคุมกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง

๒.๔ กระบวนการขอเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีล่าช้า มีสาเหตุ ดังนี้

๒.๔.๑ เอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบการวางฎีกาขอเบิกจ่ายของหน่วยขอเบิกไม่เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือคำสั่งชี้แจงที่กำหนด รวมทั้งไม่ถูกต้อง ครบถ้วน

๒.๔.๒ หน่วยขอเบิกส่วนใหญ่ ไม่ได้จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับกรมการเงินทหารอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง หรือไม่เร่งรีบในการแก้ไขเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ เป็นผลให้การเบิกจ่ายให้กับส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย/ผู้ขาย/ผู้รับจ้าง/ผู้ให้เช่า ล่าช้า

๒.๔.๓ ขาดการควบคุมกำกับดูแล ติดตาม เร่งรัดในการขอเบิก และ/หรือการแก้ไขเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ของหน่วยเบิก/เจ้าหน้าที่พัสดุ

๒.๔.๔ การตรวจรับพัสดุของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และการรวบรวม เอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ประกอบการวางฎีกาขอเบิกจ่ายของหน่วยขอเบิก เจ้าหน้าที่พัสดุ ของหน่วย และผู้ควบคุมงาน รวมทั้งเอกสารหลักฐานใบสำคัญต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือคำสั่งชี้แจงที่กำหนด และ/หรือไม่ถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์

๒.๔.๕ กระบวนการตรวจสอบการขอเบิกของเงินหน่วยล่าช้า อันเนื่องมาจาก ปัญหาบุคลากร ความรู้ความสามารถ หรือไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

๓. แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการ- กองทัพอากาศ

๓.๑ พิจารณาปรับปรุงโครงสร้างงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพอากาศ โดยใช้ ข้อมูลจากบทเรียนในปีงบประมาณที่ผ่านมา และคาดการณ์สถานการณ์การใช้จ่ายงบประมาณในอนาคต ให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับต่าง ๆ อย่างแม่นยำ เพื่อให้การบริหารงบประมาณในแผนงานต่าง ๆ เป็นไปตามผลการจัดสรรตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณให้มากที่สุด

๓.๒ วางแผนและจัดทำคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ให้สอดคล้อง กับแผนปฏิบัติการราชการ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนยุทธศาสตร์ระยะ ๒๐ ปี รวมทั้ง แนวทางนโยบายของผู้บังคับบัญชา มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน และสามารถตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์ ได้จริง

๓.๓ การจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี ดังนี้

๓.๓.๑ จัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้มี ผลการเบิกจ่ายสอดคล้องกับเป้าหมายการเบิกจ่าย/การใช้จ่ายงบประมาณที่รัฐบาลกำหนด รวมทั้ง ต้องสามารถปฏิบัติ ได้จริง

๓.๓.๒ จัดทำแผนการก่อกำหนดผู้กักเงินงาน/โครงการ ที่ต้องดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง ให้สอดคล้องตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ทั้งนี้ต้องสามารถปฏิบัติ ได้จริง โดยจะต้องจัดทำแผนการดำเนินงาน/โครงการ ตามหัววงระยะเวลา (Time Line) ประกอบกับ การจัดทำแผนการก่อกำหนดผู้กักเงินงานเพื่อแสดงความเป็นไปได้ของแผนการก่อกำหนดผู้กักเงินงานและการเบิกจ่าย งบประมาณ

๓.๔ ปรับวงรอบการปฏิบัติงานและการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี จากเดิม ที่วางแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณไว้ในไตรมาสที่ ๓ และ ๔ มาดำเนินการ ในไตรมาสที่ ๑ และ ๒ เว้นกรณีที่มีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการตามวงรอบการปฏิบัติเดิมหรือไม่ สามารถปรับวงรอบการปฏิบัติได้

๓.๕ เร่งรัดการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ให้สามารถเบิกจ่ายงบประมาณ ในไตรมาสที่ ๑ ให้มากที่สุด และดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เว้นกรณีที่มีความจำเป็นที่ต้อง ดำเนินการตามแผน

๓.๖ เร่งรัดการจัดทรวสดุ (วัสดุสำนักงาน หรือสิ่งอุปกรณ์สิ้นเปลืองที่เก็บรักษาได้) เพื่อแจกจ่ายให้กับผู้ใช้งานในรอบ ๙ เดือนแรก ให้แล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ ๑ และรอบ ๓ เดือนหลัง ให้แล้วเสร็จภายในไตรมาสที่ ๓ เว้นรายการจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิง ให้ใช้จ่ายตามจริง หรือสอดคล้อง กับความเป็นจริงตามแผนที่กำหนดไว้

๓.๗ เร่งรัดการทำสัญญาว่าจ้างดูแลบำรุงรักษาระบบ งานจ้างเหมาทำความสะอาด งานจ้างรักษาความปลอดภัย งานเช่าเครื่องถ่ายเอกสาร หรืองานอื่นใดที่เป็นการจ้างหรือเช่าต่อเนื่อง แบบเดียวกัน ให้ได้ข้อยุติก่อนปีงบประมาณในชั้นรอลงนามในสัญญา และให้เบิกเงินให้กับผู้รับจ้าง หรือให้เช่าทุกเดือน เว้นงานจ้างดูแลบำรุงรักษาที่มีลักษณะต้องดำเนินการตามวงรอบของระยะเวลา หรือระยะทางหรือทางเทคนิคตามสัญญา หรือข้อตกลงที่กำหนดไว้

๓.๘ เตรียมความพร้อมของงาน/โครงการ ที่ต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ว่าจะอยู่ใน รายจ่ายใด ให้มีความพร้อมล่วงหน้าก่อนปีงบประมาณ ในเรื่องแบบรูปรายการละเอียดการประมาณ ราคา การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ และราคากลาง โดยควรได้รับการอนุมัติแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง และดำเนินการจัดทาล่วงหน้าก่อนปีงบประมาณ หลังทราบกรอบวงเงินที่ชัดเจนแล้ว ให้ได้ข้อยุติในชั้น ไม่ผูกพันงบประมาณ และ/หรือก่อนนี้ผูกพันได้ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ หรืออย่างช้าภายในไตรมาสที่ ๑ ของปีงบประมาณ ทั้งนี้ต้องสามารถเบิกจ่ายได้ภายในปีงบประมาณ หากพิจารณาแล้วว่างาน/โครงการใด ไม่สามารถเบิกจ่ายได้ภายในปีงบประมาณ ให้พิจารณาจัดทำเป็นโครงการผูกพัน ข้ามปีงบประมาณ

๓.๙ ดำเนินการตรวจติดตาม เร่งรัด การเตรียมความพร้อมของงาน/โครงการ ที่ต้อง ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ในเรื่องรูปแบบรายการละเอียด การประมาณราคา การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ และราคากลาง ให้มีความพร้อมล่วงหน้าก่อนปีงบประมาณ รวมทั้งเร่งรัดการดำเนินงาน/โครงการฯ เพื่อให้สามารถก่อนนี้ผูกพันและเบิกจ่ายได้ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ

๓.๑๐ ให้ส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทยที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ โครงการ และรายการจัดหาครุภัณฑ์ จัดทำแผนการดำเนินงาน/โครงการ ตามห้วงระยะเวลา (Time Line) นำมารับการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน/โครงการ และการใช้จ่ายงบประมาณ ว่าสามารถดำเนินการได้ตามแนวทางที่กำหนด และเบิกจ่ายงบประมาณได้ทันในปีงบประมาณนั้น ๆ หรือไม่ เพื่อที่หากมีปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินการ จะได้พิจารณาหาวิธีการในการแก้ปัญหา โดยเร็วต่อไป

๓.๑๑ ดำรงการติดตาม เร่งรัดการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทย ทั้งการประชุมติดตาม การตรวจติดตาม และการติดตามจากเอกสารรายงานของหน่วยอย่างต่อเนื่อง

๓.๑๒ ไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงรายการจัดหา หรือรายละเอียดในการจัดหา หากพิจารณาแล้วว่างาน/โครงการนั้น ไม่ตรงกับความต้องการในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป หรือพิจารณาแล้วไม่สามารถดำเนินการได้ตามแนวทางตามมาตรการที่รัฐบาลกำหนด รวมทั้งไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ในปีงบประมาณ ให้ปรับแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ไปใช้จ่ายในรายการอื่นที่มีความพร้อมและสามารถดำเนินการได้ทันที รวมทั้งเบิกจ่ายงบประมาณได้แล้วเสร็จในปีงบประมาณ ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้วัตถุประสงค์หรือเป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติราชการของกองบัญชาการกองทัพไทย ซึ่งเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติราชการของกระทรวงกลาโหม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนยุทธศาสตร์ระยะ ๒๐ ปี ตามลำดับเปลี่ยนแปลงไป

๓.๑๓ วางระบบการควบคุม การตรวจสอบประเมินผล การรายงานผลการปฏิบัติงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วย ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด หรือตามที่หน่วยที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินงานแจ้งให้ดำเนินการ

๓.๑๔ เร่งรัดการเบิกเงินให้กับส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย หรือผู้ขาย ผู้รับจ้าง ผู้ให้เช่า ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการเงิน พ.ศ.๒๕๕๔ ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ รวมทั้งระเบียบหลักเกณฑ์ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณของกองบัญชาการกองทัพไทยในอนาคต

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ ควรมีการจัดทำแผนแม่บท โครงสร้างงบประมาณในระยะปานกลางในภาพรวมของกระทรวงกลาโหม เนื่องจากกองบัญชาการกองทัพไทย เป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้สังกัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งประกอบด้วยหน่วยรับงบประมาณ ๖ หน่วยงาน คือ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ซึ่งควรจะมีการร่วมพิจารณาในการปรับปรุงโครงสร้างงบประมาณ ให้มีแผนงาน ผลผลิต/โครงการ ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคต เพื่อให้การจัดทำคำของบประมาณ และการบริหารงบประมาณ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สามารถเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตาม

แผนงานที่กำหนดในโครงสร้างงบประมาณให้ได้มากที่สุด ซึ่งจะมีผลให้การเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ ควรมีแผนแม่บท สำหรับโครงการที่เป็นรายจ่ายลงทุน เพื่อให้มีทิศทางการดำเนินงาน และช่วงเวลาที่ชัดเจนมากกว่า ๑ ปีงบประมาณ และมีแผนปฏิบัติงานและแผนงบประมาณที่มีความต่อเนื่องชัดเจนตลอดทั้งแผน เพื่อให้หน่วยงานมีการเตรียมวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างไว้เป็นการล่วงหน้า และสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนที่กำหนด

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๒.๑ ควรมีการจัดประชุมสัมมนา ชักซ้อมความเข้าใจหัวหน้าส่วนราชการหน่วยเจ้าของงบประมาณ เพื่อให้ความสำคัญกับการนำงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาดำเนินการเบิกจ่ายตามแผนงานที่ได้วางไว้ให้เร็วที่สุด และเตรียมความพร้อมที่จะดำเนินงานตั้งแต่เริ่มกระบวนการในการจัดทำคำขอ งบประมาณรายจ่ายประจำปี

๒.๒ หน่วยงานเจ้าของงบประมาณ หรือหน่วยได้รับมอบหมายเป็นหน่วยขอเบิก ควรเตรียมความพร้อมที่เป็นเรื่องภายในของหน่วยให้มีความพร้อมไว้ก่อนตั้งแต่ขั้นการเสนอของงบประมาณ เช่น การออกแบบ สถานที่ก่อสร้าง การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ คุณสมบัติผู้เสนอราคา เงื่อนไขในการจัดซื้อจัดจ้าง รูปแบบและเนื้อหาสัญญาที่จะลงนาม เป็นต้น เพื่อให้สามารถดำเนินการวิธีเพื่อผูกพันงบประมาณได้ทันทีเมื่อได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณ

๒.๓ หน่วยงานควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องตรงกับการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้มีการปรับแผนให้น้อยที่สุด

๒.๔ ควรมีการนำผลการเบิกจ่ายงบประมาณในปีที่ผ่านมา ประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงานในปีต่อไป เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๒.๕ ควรพิจารณามาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจังและเคร่งครัด หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลต้องบูรณาการความร่วมมือในการสนับสนุนช่วยเหลือให้คำแนะนำหน่วยเจ้าของงบประมาณหรือหน่วยขอเบิก เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเบิกจ่ายงบประมาณ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

เพชรรัตน์ เสรีพันธ์พานิช. “มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี”.

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๑.

กฎหมาย

“พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๕๖”,

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๒๐ ตอนที่ ๑๐๐ ก, ๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

“พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๒”,

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๖ ตอนที่ ๔๖ ก, ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒.

“พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๙๒ ก,

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

“พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๒๗ ก,

๑๙ เมษายน ๒๕๖๑.

“พระราชโองการ ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)”, ราชกิจจานุเบกษา.

เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

งบประมาณ, สำนัก, สำนักนายกรัฐมนตรี. “คู่มือปฏิบัติการจัดทำคำของงบประมาณรายจ่าย ประจำปี

งบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔”. ๒๕๖๓.

งบประมาณ, สำนัก, สำนักนายกรัฐมนตรี. “ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒”. ๒๕๖๒.

บริหารทรัพยากร, สำนัก สำนักงานปลัดบัญชาทหาร, กองบัญชาการกองทัพไทย. “คู่มือการจัดทำ-

งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ของ กองบัญชาการกองทัพไทย”.

๒๕๖๓.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน, สำนักนายกรัฐมนตรี. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.nesdb.go.th>, ๒๕๖๒.

งบประมาณ, สำนัก, สำนักนายกรัฐมนตรี. “ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://e-plan.dla.go.th>, ๒๕๖๒.

บัญชีกลาง, กรม, กระทรวงการคลัง. “ผลการเบิกจ่ายเงิน ณ สิ้นเดือนกันยายน ๒๕๖๒”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.cgd.go.th>, ๒๕๖๓.

เศรษฐกิจการคลัง, สำนักงาน, “สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.fpo.go.th/main>, ๒๕๖๒.

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ** พลตรี กฤษณ์ชัย จำนงค์เนียร
- วัน เดือน ปีเกิด** ๓ กันยายน ๒๕๐๘
- การศึกษา** - วิทยาศาสตร์บัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประวัติการทำงานโดยย่อ**
- ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๑๖ สำนักงานพัฒนาภาค ๑ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย
 - ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๑๔ สำนักงานพัฒนาภาค ๑ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย
 - รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาภาค ๔ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย
 - รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาภาค ๕ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย
- ตำแหน่งปัจจุบัน** ผู้อำนวยการสำนักบริหารทรัพยากร สำนักงานปลัดบัญชาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย